

panorama

inforegio

30

Vasara 2009

ES strategija Baltijos jūros regionui–

darnios ir šviesios ateities link

REDAKCIJOS SKILTIS

Dirk Ahner

3

APŽVALGA

ES strategija, skirta Baltijos jūros regionui – daug valstybių, vienas regionas

4–7

INTERVIU

Christopher Beazley, Dr. Cecilia Malmström, Jan Kozłowski, Dr. Andreas Röpke

8–11

12–13

VISIEMS VIENODAI

JOSEFIN projektas – parama mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms skatina Baltijos jūros regiono plėtrą

14–16

EUROPOJE

COHIBA plėtoja pavojingųjų medžiagų Baltijos jūroje srautų identifikacijos ir kontrolės metodus

17

NESKLANDUMŲ ŠALINIMAS

18–19

SAVITARPIO SUPRATIMAS

Bendri veiksmai Baltijos jūros regiono labui

20

SUŽINOKITE DAUGIAU

21

„REGIO“ UŽKULISIUOSE

Teritorinė sanglauda – iš kur atsirado ši sąvoka

22–23

MŪSŲ PROJEKTAI IŠ VIDAUS

„Musikpark“, Manheimas – „NanoHealth“ centras

24–25

BENDRADARBIAVIMAS

Tinklų kūrimo konferencija Visbyje, Švedijoje. 2009 m. birželio 11–12 d.

26

PRAĖJĘS NUMERIS, KITAS NUMERIS

27

DIENORAŠČIO DATOS

28

BŪKITE IŠGIRSTI

Nuotraukos (puslapiai):

Viršelis: Istockphoto

Puslapiai 5, 10, 16, 21, 24, 25: © CE

Puslapiai 5, 14, 15, 26: © Jaakko Mannio

Puslapiai 6, 7, 12–13: © Istockphoto

Puslapis 8: © Baltic Sea Convention - Jenny Björkqvist

Puslapis 9: © Hans Doverholm, Metsahallitus

Puslapis 10: © Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship

Puslapis 11: © Lisa Katharina Röpke

Puslapiai 18, 19: © Vomare Project

Puslapis 22: © Musikpark Mannheim GmbH

Puslapis 23: © Swansea University

Redaktorius Raphaël Goulet, Europos Komisija, Regioninės politikos GD

Šis žurnalas išspausdintas anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis ant perdirbto popieriaus.

Internete jį galima skaityti 21 kalba adresu: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_en.htm

Šiame leidinyje išsakytos nuomonės priklauso autoriui ir nebūtinai išreiškia Europos Komisijos nuomonę.

Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija: nuo žodžių prie darbų

ES strategija, skirta Baltijos jūros regionui, – tai nauja bendro darbo Sąjungoje priemonė. Aštuonių valstybių narių regionai, kuriuose gyvena beveik 100 mln. gyventojų, galės planuoti, įgyvendinti veiklos uždavinius ir nustatyti jų prioritetus būdami visiškai tikri, kad jų bendradarbiai ir kaimynai dirba ta pačia kryptimi ir siekia tų pačių tikslų. Tai suteiks galimybę Baltijos jūros regionui užtikrinti darnią aplinką ir optimizuoti ekonominę bei socialinę plėtrą.

Įtraukiant kiekvieną

Kai savo darbą atliko Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba paprašė parengti strategiją. Kaip aprašyta šiame „Panoramos“ numeryje, kuriant strategiją ypač aktyviai dalyvavo visų lygių partneriai ir suinteresuotos šalys. Dirbdami kartu galėsime geriau panaudoti turimas lėšas ir kitus išteklius regiono ateičiai gerinti. Mūsų patirtį ir energiją galima išnaudoti veiksmingiau, o ES teisės aktų užtikrinamus pranašumus suteikti visiems regiono gyventojams.

Pirmieji žingsniai

Pagal Komisijos parengtą veiksmų planą numatoma įvykdyti 80 projektų, kurie taps pagrindine priemone įgyvendinant 15 susijusių prioritetų. Projektai apima aplinkos būklės gerinimo (pvz., nitratų ir fosfatų lygmens Baltijos jūroje sumažinimas), gerovės didinimo (pvz., verslumo skatinimas), prieinamumo gerinimo (pvz., transporto jungčių tobulinimas), saugumo ir saugos gerinimo (pvz., veiksmingesnė reakcija į avarijas) sritis. Jau dabar įgyvendinamos realios padėties gerinimo priemonės, o jų, kaip ir visos strategijos, sėkmė priklauso nuo daugelio regione veikiančių partnerių ir visų šalių aukščiausio lygio politikų paramos. Strategija siūlo pagrindą, kuriuo remdamiesi žmonės įsitikins, kad jie kuria geresnį Baltijos jūros regioną. Šiame „Panoramos“ numeryje parodysime, kaip minėtoji strategija siūlo atskleisti regiono potencialą.

Komisija, Europos Parlamentas, valstybės narės ir visos regione veikiančios suinteresuotos šalys ieško naujų būdų, kaip dirbti kartu. Toks principas grindžiamas ne pinigais, ne specialiais įstatymais ir net ne naujomis institucijomis, o kiekvieno žmogaus noru dirbti kartu sprendžiant regiono problemas. Vadinamoji makroregioninė strategija neapsiriboja šalių ir regionų sienomis ar konkrečiomis politikos sritimis. Reikalingi teigiami pokyčiai, o jų mastą gali riboti tik nepakankamas partnerių noras imtis veiksmų.

Dirk Ahner

Generalinis direktorius, Europos Komisijos
Regioninės politikos generalinis direktoratas

” Strategija siūlo
pagrindą, kuriuo remdamiesi
žmonės tikės, kad jie kuria geresnį
Baltijos jūros regioną. “

ES STRATEGIJA, SKIRTA BALTIJOS JŪROS REGIONUI, –

DEVYNIOS VALSTYBĖS, VIENAS REGIONAS

Didelė 8000 km ilgio Baltijos jūros pakrantės dalis priklauso aštuonioms valstybėms narėms, kurių kiekviena turi savo prioritetų ir rūpesčių, ekonominių poreikių ir politinių problemų. Daug kur sąvartyno duobe virtęs laivybos kelias – aplink tokią Baltijos jūrą gyvena beveik 100 mln. žmonių.

Nepaisant ne vienus metus įgyvendinamų bendrų veiksmų, kuriais siekiama pagerinti jūros būklę, ji ir toliau prastėja, todėl valstybės narės kreipėsi į Komisiją prašydamos parengti realiai veikiančią strategiją, kuri užtikrintų geresnę regiono ateitį. „Pirmoji tokios rūšies strategija“.

Pirma iš strategijų

Prieš penkerius metus gegužės mėnesį Lenkija, Estija, Latvija ir Lietuva įstojo į Europos Sąjungą. Šioms valstybėms įstojus į ES aštuonios iš devynių Baltijos regiono valstybių dabar gali naudotis laisvo prekių ir paslaugų judėjimo pranašumais, kartu įgyvendinti vandens kokybę reglamentuojančius teisės aktus ir plačiai naudotis bendru paveldu. Dėl tokio fizinio ir kultūrinio artumo Baltijos regionas yra tiesiog ideali vieta, kur būtų galima sukurti pirmąją tokios rūšies strategiją, apimančią visą makroregioną. Be to, ši strategija yra pirmas žingsnis viso regiono mastu įgyvendinant integruotą jūrų politiką.

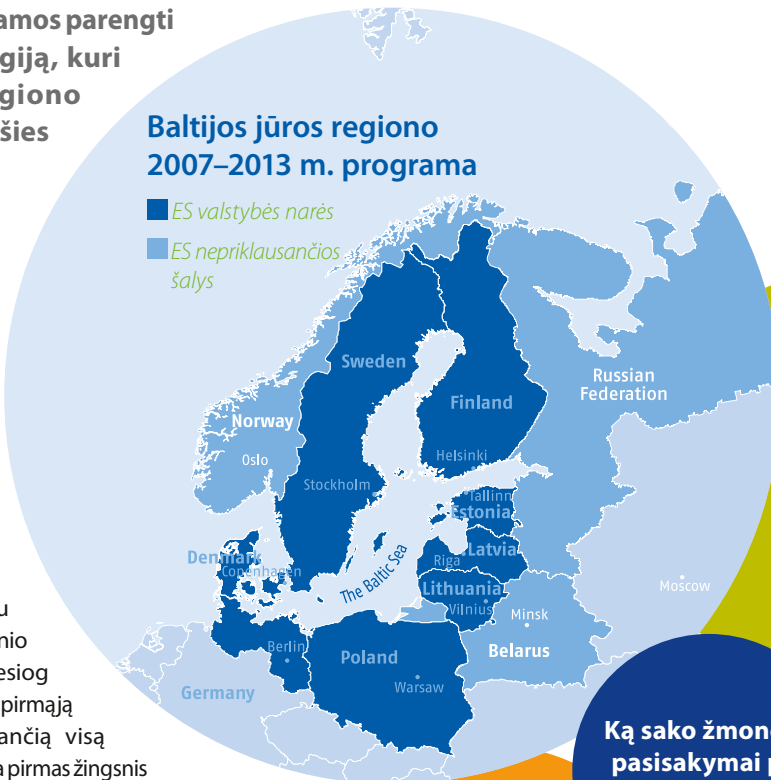
Keturi pagrindiniai šios strategijos tikslai: paversti šią Europos dalį aplinkos požiūriu darniu, klestinčiu, lengvai prieinamu ir patraukliu, saugiu ir saugomu regionu.

Šią strategiją Komisija priėmė birželio 10 d. po intensyvių diskusijų ir konsultacijų, kurių metu buvo pareikšta daugiau kaip 100 pastabų ir nuomonių. Pažymint konsultacijų laikotarpio pradžią 2008 m. rugsėjo 30 d. ir pabaigą 2009 m. vasario 6 d. buvo surengtos dvi didelio masto konferencijos. Per tą laiką buvo surengti keturi atviri darbiniai susitikimai, kiekvienas skirtas vienam strategijos tikslui. Kartu Komisija, siekdama kiekvienam asmeniui, kad ir kur jis būtų, suteikti galimybę pareikšti savo nuomonę, inicijavo atviras konsultacijas. Nuo jaunuolių, Harburgo jaunimo konferencijos dalyvių, iki Pasaulio gamtos fondo (angl. World Wide Fund for Nature) narių – kiekvienas buvo kviečiamas pasisakyti.

O kokie rezultatai? Visi šios iniciatyvos dalyviai tvirtai įsitikinę, kad strategija reikalinga nedelsiant ir kad regiono problemas tapo pernelyg opios, kad jas galima būtų ignoruoti. Iniciatyvos ir politikos kryptys, kurios jau sukurtos ir įvairiausiose šalyse įgyvendinamos daugelyje sričių, yra geros, tačiau nesusietos viena su kita, taigi ir ne tokios veiksmingos, kaip turėtų būti. Kita labai aiški išvada ta, kad strategija turi būti ne teorinė, o pritaikoma praktiškai, – kalbų metas baigėsi, ir Baltijos jūra laukia konkrečių veiksmų. Tai atspindėjo ir sąraše dalykų, kurių žmonėms nereikia – tuščių deklaracijų nenumatant jokių konkrečių veiksmų per nustatytą terminą.

Baltijos jūros regiono 2007–2013 m. programa

- ES valstybės narės
- ES nepriklausančios šalys

„Tegul Baltijos jūros strategija parodo pasauliui, kad dirbant kartu galima kažką pakeisti ir kad Baltijos jūrą galima išgelbėti.“
Alm Anders

Ką sako žmonės – pasisakymai per viešąsias konsultacijas

„ES Baltijos jūros strategijai reikia institucijos, kuri būtų atsakinga už proceso koordinavimą ir jam vadovauti. Tam tinkama būtų Europos Komisija, turinti pakankamai pajėgumų ir darbuotojų.“
Tobias Etzold

„Baltijos jūros regionas yra labai svarbi mūsų bendros aplinkos dalis. Kiekvienas mūsų turi prisidėti prie Baltijos jūros regiono gerovės kūrimo. Mes patys galime būti šios nuostabios jūros atgaivinimo ir išsaugojimo strategijos dalis.“
Börje Hagman

Pradedant įgyvendinti strategiją

2007 m. gruodį valstybės narės kreipėsi į Komisiją su prašymu parengti Baltijos jūros regiono proceso strategiją vadovaujant Regioninės politikos generaliniam direktoratui. Be kitų dalykų, tai padėtų spręsti skubių sprendimų reikalaujančias su Baltijos jūra susijusias aplinkosaugos problemas. Strategiją Komisija priėmė birželio 10 d. kartu su komunikatu ir veiksmų planu. Ji bus perduota Parlamentui ir Tarybai aptarti ir suderinti.

Kai kas kiekvienam

Keturi pagrindiniai strategijos tikslai apibrėžti taip, kad apima praktiškai visas sritis. Komisija, nusprendusi pasirinkti struktūrizuotą, o ne atrankos strategiją, sukūrė sistemą, kurią sudaro: prioritetai, veiksmai, kurie bus įgyvendinami kaip tęstiniai, ir projektai su konkrečiais įgyvendinimo terminais. Taigi Komisija sukūrė metodologiją, kuri gali išlikti gyvybinga, kai taikomi konkretūs tikslai ir priemonės atsižvelgiant į paties regiono vystymąsi. Todėl ši metodologija lengvai adaptuojama.

Strategiją ne tik bus galima dar ne vienus metus naudoti regione taikomai taktikai – kiekviena valstybė – Švedija, Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Vokietija ir Danija – galės aiškiai šioje bendroje strategijoje apibrėžti savo prioritetinius uždavinius. Tai nereiškia, kad kiekviena prioritetinė sritis bus aktuali visoms dalyvėms, tačiau tai reiškia, kad kiekviena dalyvė turi prioritetinių uždavinių, kuriuos pirmiausia ir spręs.

Šalims bendradarbiaujant tarpusavyje strategija visų pirma siūlo remtis Šiaurės dimensijos iniciatyva, t. y. bendra ES, Rusijos, Norvegijos ir Islandijos politika, tačiau prireikus pasilikti galimybę naudotis alternatyviomis priemonėmis (kaip antai Baltijos valstybių taryba). Rusija ir kitos kaimyninės valstybės yra pareiškusios, kad jos teigiamai vertina ES pastangas teikti joms informaciją, o ES sieks su jomis bendradarbiauti visais bendrai rūpimais klausimais.

Per šį etapą strategija nenumato jokio papildomo finansavimo – tai daugybės žmonių, gyvenančių teritorijoje, ir veikiančių organizacijų veiklos koordinavimo klausimas, siekiant kuo daugiau naudoti iš jau šiuo metu veikiančių nacionalinių ir ES strategijų. Daugiau praktinė, o ne idealistinė, ši strategija apima daugybę kasdienio regiono gyvenimo aspektų.

Pavyzdžiui, naujieji projektai padės sumažinti šiuo metu labai didelį jūros užterštumą, pagerinti transporto sistemų, energetinių tinklų veikimą, sustiprins apsaugą nuo avarinių situacijų jūroje ir sausumoje padarinių.

Lengva pasakyti, tačiau nuo ko pradėti?

Praktiškai strategiją sudaro pasiūlymai, grindžiami jau veikiančiomis priemonėmis, kurias tinkamai išskirsčius galima būtų spręsti pagrindines problemas ir veiksmingai išnaudoti esamas galimybes. Štai vos keletas idėjų:

••• DARNI APLINKA

Baltijos jūra, kurios gylis vos 58 metrai, praranda savo kokybę ir biologinę įvairovę dėl pernelyg didelio kiekio nitratų ir fosfatų išmetamų iš žemės ūkio, pramonės ir buitinių šaltinių. Šie išmetalai patenka į jūrą ir sukelia eutrofikacijos procesus. Žydintys dumbliai milžiniškus jūros plotus paverčia dvokiančiu žaliu dumbliu, kuris sunaikina vandenyje esančią deguonį ir daugybę tokioje teritorijoje gyvenančių gyvybės rūšių. Visiškai vandeniui atsinaujinti reikia daugiau kaip 30 metų, todėl jūros vandens teršimas yra itin aktuali problema.

Pagal strategiją numatomi ir pasiūlymai remtis regione jau įgyvendinamomis priemonėmis, tarp kurių būtų fosfatų iš skalbimo priemonių pašalinimas. Iš visų skalbimo priemonių pašalinus fosfatus, ketvirtadaliu sumažėtų į Baltijos jūrą išmetamų fosfatų kiekis ir kartu pablogėtų dumblių žydėjimo sąlygos.

Oficialus konsultantų ir specialistų tinklas, atstovaujantis visoms Baltijos regiono valstybėms su žemės ūkiu susijusiais aplinkosaugos klausimais, turėtų populiarinti sektiną praktiką: sumažinti trąšų kiekį išlaikant ar net padidinant produktyvumą.

Nors pačiai strategijai įgyvendinti nėra jokio atskiro finansavimo, per 2007–2013 m. laikotarpį Baltijos jūrai bus skirtas finansavimas pagal regioninės politikos ir kitas ES priemones:

- **Siekiant darnios Baltijos jūros regiono aplinkos**
Iš viso šiam tikslui skirta 9,8 mln. €, iš kurių 3,1 mln. € bus panaudota nuotekoms tvarkyti.
- **Didinti Baltijos regiono konkurencingumą**
Iš viso šiam tikslui skirta 6,7 mln. €, įskaitant 2,4 mln. € MVĮ inovacijoms remti.
- **Padaryti Baltijos regioną prieinamą**
Iš viso šiam tikslui skirta 27,1 mln. €. Informacinė visuomenė – 1,4 mln. €, transportas – 23,1 mln. €, energetika – 2,6 mln. €.
- **Paversti Baltijos regioną saugiu įgyvendinant rizikos prevencijos priemones**
Iš viso šiam tikslui skirta 697 mln. €.

••••• DIDINANT GEROVĘ

Viena pagrindinių regiono silpnųjų yra nedidelis konkurencinis spaudimas vidaus rinkoje. Kai kuriose regione esančiose valstybėse nepakanka rinkos būtinai konkurencijai skatinti. Vienintelis sprendimas – glaudžiau integruoti visą regioną. 2005 m. buvo apskaičiuota, kad su standartiniu tarptautiniu prekybos sandoriu bus susiję apie 30 dalyvių, rengiama 40 originalių dokumentų ir 360 jų kopijų.

Paslaugų direktyva numatoma sukurti realią bendrą paslaugų rinką ES mažinant biurokratiją ir padedant žmonėms steigti verslą ar persikelti į kitą šalį. Tačiau Baltijos regione ši direktyva įgyvendinama nepakankamai veiksmingai ir nerišliai. Pagal strategiją numatoma veiksmingiau įgyvendinti direktyvą, skatinti prekybą ir suteikti daugiau galimybių MVĮ.

Norint padėti ateities verslininkams būtina gerinti mokymo paslaugų kokybę, todėl strategija siūlo įsteigti kolegijų ir universitetų organizaciją „Ivy League“. Tai užtikrintų geresnę kokybę ir suburtų tos pačios srities, tačiau įvairiuose mokymosi centruose esančius pajėgumus. Taip pat daug dėmesio skiriama priemonėms, skatinančioms žmones laisvai judėti regione, siekti žinių arba teikti mokymo paslaugas.

••••• PAVERSTI REGIONĄ PRIEINAMU IR PATRAUKLIU

Rytai ir Šiaurė ir toliau išlieka pernelyg izoliuota nuo likusios Sąjungos dalies, kuri vis didesniu mastu tampa Azijos vartais. Šiaurės Suomija, Švedija ir Baltijos šalys yra sunkiausiai iš visos Europos prieinamos valstybės. Energijos tiekimas ir energetinis saugumas – kitas labai mums rūpimas klausimas: regione yra vos keletas savų šaltinių, todėl jis priklauso nuo importo, o visišką saugumą užtikrinančios sąsajos nepakankamos.

Jei ketinate keliauti iš Varšuvos į Taliną, tikriausiai vertėtų skristi. 36 valandų kelionė traukiniu, ko gero, nėra patrauklus pasiūlymas gaišti laiko neturintiems žmonėms. Visuotinai siekiant sukurti aplinką tausojančius keliavimo būdus, traukiniai jau tapo patrauklia alternatyva, todėl pagal strategiją siūlomas „Rail Baltic“ projektas: pagal jį iki 2013 m. bus nutiesta Varšuvą su Talinu jungianti atkarpa, pritaikyta traukiniams, judantiems 120 km per valandą greičiu.

Vienas pagrindinių šio regiono klausimų yra energetika, ir tai esminis klausimas siekiant paversti šią vietą patrauklia gyventi. Ir šiuo požiūriu strategija siekiama veiksmingiau praktiškai ir tiesiogiai išnaudoti jau esamas priemones. Strategija apibrėžia būdus, leisiančius užbaigti elektros jungčių tarp Baltijos valstybių ir kitų regiono vietovių tiesimą remiant Baltijos jungčių planą ir aukštos įtampos nuolatinės srovės jungties tarp Lietuvos ir Švedijos tiesimą. Taip pat ES investuos 500 mln. € į regiono dujų ir elektros energijos infrastruktūrą.

••••• SAUGA IR SAUGUMAS – SVARBIAUSI KLAUSIMAI

Jūrų transporto srutai neišvengiamai auga, ir daugybei milžiniškų naftos tanklaivių plaukiant jūros keliais iškyla labai realus avarijų pavojus. Nuo 2000 iki 2007 m. Baltijos jūros keliais gabenamos naftos kiekis išaugo dvigubai ir dabar jau siekia 171 mln. tonų. Sunkiomis žiemos sąlygomis pavojus dar labiau padidėja, dažnai laivams kelia grėsmę ledas. Mažiau saugų regioną daro ir organizuoto nusikalstamumo veikla. Ir šiaip aukšto lygio nusikalstamumą Baltijos regione dar labiau skatina ekonominės ir socialinės priežastys.

Regionas turi ilgą išorines sienas, todėl jame būtina įgyvendinti nuosekliai, tarpvalstybinio mastu derinamas priemones užkertant kelią prekybai žmonėmis, narkotikais ir ginklais. Praverstų pasieniečių apsaugos operatyvine informacija sistema, turėtų glaudžiau bendradarbiauti jūros pajėgų teisėsaugos padaliniai. Pagal strategiją numatyti veiksmų planu siūlomi būdai koordinuoti kovą su nusikalstamumu integruojant esamas organizacijas, kad galima būtų joms padėti veiksmingiau bendradarbiauti. Siūloma derinant įvairių veiklų įtraukti specialiąsias pajėgas – teisėsaugos ir teisėtvarkos padalinius, mobiliuosius patrulių būrius, tyrimo komandas, žvalgybos būrius – ir sudaryti galimybes šioms tarnyboms dalytis įranga ir glaudžiau bendradarbiauti kuriant, įsigyjant, dislokuojant ir naudojant technologijas. Veiksmų su jūrose pasitaikančiais pavojais kovos planas, be kitų idėjų, apima integruotą stebėjimo ir pranešimų sistemą, kuri aprėptų visas veiklos jūroje sritis, tokias kaip laivybos sauga, jūros aplinkos apsauga, žvejybos kontrolė, muitinės veikla, sienų kontrolė ir teisėtvarkos priemonių įgyvendinimas.

Kuo Baltijos jūra tokia ypatinga?

Jūros ekosistema yra unikali – šiaurinėje jos dalyje, kuri beveik pusę metų būna sukaustyta ledo, slūgso beveik gėlas vanduo. Kur Baltijos jūra jungiasi su Šiaurės jūra, prie Danijos sąsiaurio, vanduo jau druskingas. Toks kontrastas sukuria unikalią ekosistemą, verčiančią įvairių rūšių žuvis prisitaikyti prie skirtingo lygio druskingumo, todėl šiuose vandenyse išgyvena vos kelių veislių žuvis. Dėl tokios lengvai pažeidžiamos pusiausvyros ši ekosistema labai jautriai reaguoja į bet kokius pokyčius – ar tai būtų fizinės ar cheminės sudėties, ar mitybos grandinės struktūros pasikeitimas.

Baltijos jūros baseino, kurio vandenyms įsilieja į jūrą, paviršiaus plotas maždaug keturis kartus didesnis už pačios jūros plotą. Apie 20 proc. šio baseino paviršiaus ploto naudojama žemės ūkio reikmėms ar ganykloms, kitos vietos tankiai apgyventos, todėl į jūrą išmetami teršalai ir nepakankamai veiksmingas nuotekų tvarkymas yra pagrindiniai veiksniai, skatinantys žalingą dumblių žydėjimą.

Jūros pakrantėje išsidėsčiusios valstybės visada buvo prekybos partnerės. Dar ankstyvaisiais viduramžiais vikingai savo imperiją kūrė aplink šias kailiais, gintaru, mediena ir medžio derva garsėjančias sritis. Nuo XIII iki XVII amžiaus Baltijos regione šeimininkavo Hanzos sąjunga, tapusi stipriausia ekonomine Šiaurės Europos jėga, jūros vandenis pavertusi savo prekybos keliais.

Šis bendras paveldas, kurio amžius – jau daugiau kaip tūkstantis metų, tapo tvirtu pagrindu strategijos, paversiančios Baltijos regioną sėkmės istorija, kurio ateitis bus tokia pat dinamiška ir klestinti, kaip ir praeitis.

CHRISTOPHER BEAZLEY

Buvęs Europos Parlamento narys

Christopher Beazley yra vienas iš Baltijos šalių intergrupės steigėjų ir narių, aktyviai dalyvaujantis strategijos Baltijos jūros regionui kūrimo procese.

Strategija numato esminius pokyčius, su kuriais teks susidurti Baltijos jūros regionui. Kokių pokyčių labiausiai laukiate po 10 metų?

- Tikiuosi, kad šiuo metu esamus skirtumus tarp aštuonių pajūrio valstybių ekonominio išsivystymo ir ateities tikslų pakeis viena veiksminga ES rinka.
- Kad bus gražinta Baltijos jūros ekologinė pusiausvyrą.
- Kad grįš natūrali harmonija – ekonominė, aplinkos, socialinė, politinė ir kultūrinė – tokia, kokia egzistavo šimtmečius prieš Hitlerį ir Staliną, Molotovo-Ribentropo paktą.

Klausimai, susiję su šiuo regionu ir pačia jūra, yra sudėtingi. Kokias, jūsų manymu, problemas bus sunkiausia spręsti?

- Norėtusi, kad Baltijos jūros regionas įveiktų kliūtis, kurios atsirado dėl pusę amžiaus trukusio atsiskyrimo per Šaltojo karo Europos padalijimą, ir sulauktų tinkamos pagalbos šioms problemoms įveikti.

• Sunkiausia bus užtikrinti, kad strategija būtų tinkamai vykdoma tokia, kokia buvo numatyta, o ne kaip fragmentinė tarpusavyje nesusijusių projektų veikla. Kartu su strategija prasidėjo laikotarpis, kai bet koks veiksmas sukelia kažkokių pasekmių, o visuomenė, kitos ES ir už jos ribų esančios šalys pradeda suprasti viso šio proceso svarbą.

• Taip pat bus sunku užtikrinti, kad vadovaujant strategijai, aštuonių pajūrio vyriausybės vadovai nukreiptų strategiją tinkama politine linkme, o Taryba, Komisija, Parlamentas ir su strategija susijusios regioninės bei vietinės institucijos veiksmingai dirbtų išvien ir užtikrintų skaidrumą bei visuomenės aktyvumą.

Kokios, anot jūsų, didžiausios kliūtys, galinčios sutrukdyti sėkmingai įgyvendinti strategiją?

Nors į strategiją reikia žiūrėti kaip į visumą, kurios kiekviena dalis yra glaudžiai susijusios viena su kita, kultūra ir švietimas yra vienos sudėtingiausių strategijos sričių. Parlamento parengtoje ES ir Baltijos regiono strategijoje nurodyta keletas sričių, kurios reikalauja ypatingų veiksmy: studentų ir mokytojų mainai – bendro ES ir Baltijos regiono paveldo supratimas, jungtinės universitetų ir verslo tyrimų programos, turizmas.

Labiausiai intriguojantis pasiūlymas – įkurti pasaulinį Gebenės lygos Baltijos universitetą, kuris galėtų vienodomis teisėmis konkuruoti su garsiais JAV ir ES universitetais.

Negalime nuvertinti kultūrinės dainų, muzikos, istorijos, literatūros, legendų ir kitų menų svarbos. Turime skleisti savo kultūrinį paveldą po visą pasaulį.

” Nors į strategiją reikia žiūrėti kaip į visumą, kur kiekviena dalis yra glaudžiai susijusi su kita, kultūra ir švietimas yra vienos sudėtingiausių strategijos sričių. “

Dr. CECILIA MALMSTRÖM

Švedijos Europos reikalų ministrė

Strategija numato esminius pokyčius, su kuriais teks susidurti Baltijos jūros regionui. Kokių pokyčių labiausiai laukiate po 10 metų?

Šiuo metu aštuonios Baltijos jūros regiono valstybės yra Europos Sąjungos narės ir Sąjungos vidinės rinkos dalis. Visa tai padarė teigiamą įtaką sėkmingai regiono plėtrai pradedant nuo praėjusio amžiaus 10-ojo dešimtmečio pradžios. Nepaisant to, mes dar susidursime su dideliais iššūkiais ir turėsime su jais kovoti bendromis pastangomis.

Tikiuosi, kad per 10 metų ši strategija padės pagilinti Baltijos jūros regiono integraciją ir padidinti jo konkurencingumą bei padaryti Baltijos jūrą daug švaresnę nei šiandien.

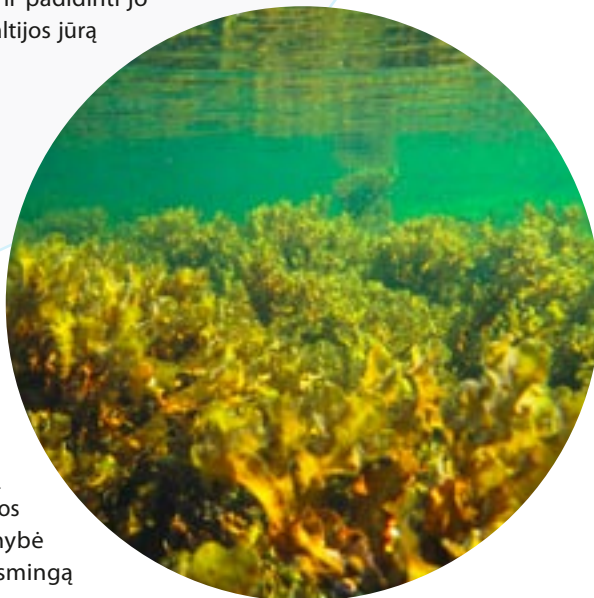
Klausimai, susiję su šiuo regionu ir pačia jūra, yra sudėtingi. Kokias, jūsų manymu, problemas bus sunkiausia spręsti?

Svarbu, kad priemonės, kurių imamasi Baltijos jūros regiono augimui skatinti, netrukdytų Baltijos jūros būklės gerinimo veiksams. Ekonominė krizė turėtų būti vertinama ne kaip pavojus Baltijos jūros ekologijai, bet kaip galimybė padaryti regioną stabilų ir veiksmingą aplinkosaugos požiūriu.

Taip pat svarbu, kad įgyvendindamos konkrečias priemones, pačios Baltijos jūros valstybės prisiimtų atsakomybę. Strategija neturėtų keisti ar dubliuoti esamo bendradarbiavimo, bet turėtų jį papildyti. Kitas tikslas – įtvirtinti šią strategiją vietiniu ir regioniniu lygiu.

Kaip bus vykdoma Baltijos jūros strategija Švedijos prezidentavimo laikotarpiu?

Baltijos jūros strategija bus pristatyta liepos mėnesį vykstančiame Bendrųjų reikalų ir išorinių santykių tarybos susitikime, o Europos Taryba patvirtins ją spalio mėnesio viršūnių susitikime, kad būtų pradėta įgyvendinti kuo greičiau. Švedijos prezidentavimo metu, rugsėjo 17–18 dienomis, Stokholme bus surengta ministrų konferencija makroregioninio bendradarbiavimo tema.

„Vienas didžiausių iššūkių bus įveikti atotrūkį, susidariusį Baltijos jūros regione.“

JAN KOZŁOWSKI

Lenkijos Pomorskie vaivadijos maršalas

Strategija numato esminius pokyčius, su kuriais teks susidurti Baltijos jūros regionui. Kokių pokyčių labiausiai laukiate po 10 metų?

Veiksminga strategija Baltijos jūros regionui – tai gana ambicingas žingsnis, bet sėkmė lydi tuos, kurie siekia daug. Norėtume, kad po 10 metų jau būtų vykdoma šiam makroregionui specialiai sukurta strategija, kuri, be viso kito, skatintų susisiekimą tarp sričių, esančių regione ir už jo ribų, į Pietų Europą ir Aziją. Norėdami pasiekti šį tikslą, negalime visą dėmesį skirti vien tam tikroms regiono dalims.

Kitas svarbus tikslas – energetinis saugumas, kuris reiškia pasiūlos ir paskirstymo įvairovę. Mums taip pat reikia konkurencingo ir novatoriško regiono, todėl jį reikia žiūrėti kaip į visumą. Reikalingi ir gerai subalansuoti, visam regionui taikomi sprendimai, o ne atskiri inovacijų fragmentai.

Pagaliau, įvykdžius strategijos veiksmų planą, Baltijos jūros regionas turėtų tapti patrauklesnis gyventi, įgyti išsilavinimą ir investuoti.

Klausimai, kuriuos reikia spręsti šiame regione ir pačioje jūroje, yra sudėtingi. Kokias, jūsų manymu, problemas bus sunkiausia spręsti?

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją, vienas didžiausių iššūkių – įveikti atotrūkį, susidariusį Baltijos jūros regione. Šiam tikslui pasiekti turime toliau investuoti į silpniausias mažiau išsivysčiusių regionų sritis, kurių svarbiausia yra infrastruktūra, ir kartu nesiliauti siekti ambicingų tikslų – padaryti regioną novatorišku ir svarbiu žinių bei mokslo centru.

Manau, kad kita didelė problema – pakankamo Rusijos dalyvavimo užtikrinimas. Šis veiksnys yra labai svarbus sėkmingai ir efektyviai partnerystei tarp kaimyninių valstybių plėtoti. Dar daugiau, kad regionas sėkmingai vykdytų plėtrą, būtina išsiugdyti stipresnę baltiškojo identiteto jausmą ir visapusiškai bendradarbiauti regiono viduje. Tai, žinoma, nereiškia, kad turėtume atsiriboti nuo viso pasaulio.

Ar Baltijos jūros strategija ir jos veiksmų planas, kaip Jūs juos suprantate, pateisina jūsų lūkesčius? Ar strategija gali užtikrinti, kad regionas taps klestintis, patrauklus, prieinamas, ekologiškai švarus ir saugus?

Visų pirma, ši patirtis mums yra nauja ir iš esmės labai sudėtinga. Taip pat sunku surasti tinkamą pusiausvyrą tarp atskirų valstybių ar regionų ir bendrų Baltijos regiono kaip visumos siekių.

Kai skaitome strategijos dokumentus (turiu omenyje, šiuo metu turimą projektą), galime būti suklaidinti nematydami pagrįstos, išsamios strategijos visam Baltijos jūros regionui. Vietoje to turime svarbių projektų šūsnį be aiškių atrankos kriterijų ar konkretaus vaidmens.

Taip pat stebina, kad pajūrio regionui parengtoje strategijoje visai neužsimenama apie jūrų ekonomiką, pamirštant apie turimus uostus ir laisvų statyklas. Stebėtina, kad nors dokumente paminėtas turizmas, trūksta daugybės vertingų kultūrinių aspektų: kultūra – tai mūsų šaknys, svarbus gero vystymosi ir gyvenimo sąlygų elementas.

Pagaliau sunku įsivaizduoti, kad bet kokia strategija būtų sėkmingai įgyvendinta be pakankamo finansavimo. Aišku, tai viso labo ilgo proceso pradžia ir dar turime laiko pasitaisyti ir pakeisti tai, kas jau padaryta. Žinoma, svarbiausia laikytis subsidarumo ir skaidrumo taisyklių.

„Ekonominė krizė neturėtų būti vertinama kaip pavojus Baltijos jūros ekologijai.“

Dr. ANDREAS RÖPKE

Vokietijos žemės ūkio, aplinkosaugos ir vartotojų apsaugos ministerijos,
„Mecklenburg-Vorpommern“ Jūros apsaugos skyriaus vadovas

Strategija numato esminius pokyčius, su kuriais teks susidurti Baltijos jūros regionui. Kokių pokyčių labiausiai laukiate po 10 metų?

Viliuosi, kad po 10 metų sprendimai, kuriuos reikia priimti, ir veiksmai, kurie turi būti vykdomi tokiuose sektoriuose, kaip žemės ūkis, vandens ūkio tvarkyba, transportas ar žuvininkystė, būtų priimti po integruotų planavimo ir administravimo procedūrų. Visa tai būtina norint siekti bendro tikslo padaryti Baltijos jūros regioną darnios ir ekologiškai švarios vietos modeliu tiek ES, tiek visam pasauliui.

Ši strategija tikrai turėtų žymėti esminius pokyčius šiame regione. Jau buvo žengtas pirmasis žingsnis integruoto ir tarpšakinio politikos vykdymo link. Tai turėtų padėti įveikti įsisenėjusį sektorių ir valstybių mąstymą ir elgesį, dėl kurių ir atsirado nemažai šiandieninių problemų. Ekologinė žala Baltijos jūrai puikiai rodo, koks žalingas gali būti trumparegis bendro gamtos paveldo valdymas. Pernelyg daug politikų, kurios darė įtaką vienam regionui, buvo nepriklausomai vykdomos skirtingais valstybiniais ir tarptautiniais lygiais. Tai akivaizdžiai sukūrė sistemą, kurioje nesugebama optimaliai valdyti išteklius ir kurioje žmogaus ir Baltijos jūros aplinkos poreikiai negali būti tinkamai suderinti. Baltijos jūros aplinkosaugos problemas, tokias kaip eutrofikacija ir besaikė žvejyba, tarša ir arealo naikinimas, greičiausiai gali išspręsti bendra darni plėtra, kuri remtųsi ekosistemos išsaugojimu, apie kurį kalbama Helsinkio komisijos Baltijos jūros veiksmų plane (HELCOM). Tai vaidins pagrindinį vaidmenį įgyvendinant strategiją.

„Kiekvienas
įgyvendinamas projektas turi tapti
abipusiu laimėjimu visiems regiono
gyventojams ir Baltijos jūros aplinkai.“

Klausimai, susiję su šiuo regionu ir pačia jūra, yra sudėtingi. Kokias, jūsų manymu, problemas bus sunkiausia spręsti?

Manau, kad Baltijos jūros eutrofikacija ir visi jos sukelti padariniai, pavyzdžiui, dumblių žydėjimas ir cianobakterijų veisimasis, deguonies išsekvojimas ir mirusios zonos, bus vienos didžiausių ir sudėtingiausių problemų ateinantiems dešimtmečiams. Eutrofikaciją sukelia augalų biogeninių medžiagų perteklius, kuris dažniausiai ateina iš sausumoje esančių šaltinių. Baltijos jūra labai jautri eutrofikacijai, nes jos vandens apykaita yra gana ribota. Tad, jeigu įtekančios medžiagos kiekis yra didesnis nei ištekančios, pradeda kauptis šios medžiagos perteklius. Šiuo atveju dažniausios biogeninės medžiagos yra fosfatai ir nitratai. Nitratų sankaupas sunku sumažinti, nes ši medžiaga paprastai patenka kartu su nuotekomis iš po didelę teritoriją išsidėsčiusių žemės ūkio šaltinių. Aukštesnių vandens kokybės standartų įgyvendinimas žemės ūkyje arba bendroje ES žemės ūkio politikoje (CAP), kaip to reikalauja ES vandens pagrindų direktyva, bus didžiulis iššūkis. Vandentvarkos ir žemės ūkio sričių vadovai bei ūkininkai turi bendrauti tarpusavyje, nes tik taip bus galima rasti efektyvius sprendimus. Strategija suteikia platformą tokio pobūdžio darbui tarp sektorių.

Kokios, anot jūsų, didžiausios kliūtys, galinčios sutrukdyti sėkmingai įgyvendinti strategiją?

Skirtingai nuo ES direktyvų, strategija nėra skirta įpareigoti teisiškai. Kai kurie žmonės tikriausiai bandys pasinaudoti strategija ir veiksmų planu kaip laistytuvu, kuriuo perkels pinigus iš vieno regiono į kitą, kad finansuotų įvairiausio pobūdžio įprastus verslo projektus. Mano supratimu, to visai neturėtų būti strategijos idėjoje. Reikia, kad Komisija aktyviai dalyvautų valdant strategiją, jog ši institucija prižiūrėtų sektorių integraciją ir atitiktų strategijos tikslams. Kiekvienas įgyvendinamas projektas turi tapti abipusiu laimėjimu visiems regiono gyventojams ir Baltijos jūros aplinkai.

JOSEFIN PROJEKTAS – PARAMA MAŽOMS IR VIDUTINIO DYDŽIO ĮMONĖMS SKATINA BALTIJOS JŪROS REGIONO PLĖTRĄ

Įvadas

Daugelis valstybių ir Komisijos regioninės politikos rengėjai dirba išvien, kad padarytų Baltijos jūros regioną geresne vieta gyventi ir dirbti. Aštuonios iš šių valstybių yra ES narės, galinčios naudoti Europos regioninį finansavimą naujam verslui ir naujiems moksliniams projektams, kurie peržengs valstybių sienas ir suteiks reikiamą postūmį. Bendras visų projektų tikslas — sutelkti Baltijos valstybes, kad jos kartu padarytų regioną patrauklia vieta investuoti, dirbti ir gyventi.

Nuo 2009 m. sausio iki 2012 m. balandžio JOSEFIN projektui bus skirta:

- Daugiau nei 3,5 milijono € iš Europos regioninio vystymosi fondo (ERDF) tarptautinės Baltijos jūros regiono bendradarbiavimo programos
  - Beveik 0,6 milijono € iš dalyvaujančių valstybių
- Iš viso:** daugiau nei 4 milijonai €

Skatinimas naudotis bendrais ištekliais

Baltijos regione gausu gamtinių išteklių, kurie yra pagrindinis turtas tolesnei plėtrai palaikyti. Jūroje ir sausumoje esantys ištekliai – labai svarbus turtas, kurį tinkamai valdant galima sukurti itin patrauklią aplinką tiek regiono gyventojams, tiek jo svečiams. Nemažai įmonių ir mokslinių projektų veiklos yra susiję būtent su aplinkos išsaugojimu ir aplinkos apsaugos gerinimu.

Energingų miestų ir regionų vizija

Didelė finansuojamų projektų dalis skirta miestų planavimui patobulinti ir užtikrinti, kad tolesnė plėtra tenkins gyventojų poreikius ir gerins užstatytose teritorijose gyvenančių ir dirbančių žmonių gyvenimo kokybę.

Inovacijų skatinimas

Įmonės, kurios jau turi sėkmingos inovacijų patirties, gali atrasti dar didesnių perspektyvų naudodamosi tokiomis iniciatyvomis, kaip JOSEFIN. Tokie projektai padės jiems sukurti daugiau darbo vietų ir tapti patikimesniais laiko įrodytais darbdaviais.

Nauji būdai ilgalaikiai naudai pasiekti

JOSEFIN iniciatyva – pagalba smulkiam verslui atrasti tvirtą pagrindą

JOSEFIN – tai nauji rizikos vertinimo būdai, kad naudotųsi ir investuotojai, ir mažos bei vidutinio dydžio įmonės. Be rizikos vertinimo metodų kūrimo, naujasis tarptautinis fondas suteikia investuotojams reikiamas garantijas, tuo skatindamas investuotojų paramą ir padėdamas regiono verslui dar labiau integruotis į tarptautinę rinką. Mažos ir vidutinio dydžio įmonės raginamos teikti paraišką JOSEFIN partnerių grupei ir gauti pagalbą pradedant naujus projektus bei kuriant naują verslą užsienyje.

„Viena Berlyne įsikūrusių informacinių technologijų kompanijų, „Condat AG“, yra puikus pavyzdys, kaip verslas galėtų pasinaudoti JOSEFIN iniciatyva“, – aiškino „Investitionsbank Berlin“ projektų vadovas Torsten Mehlhorn. „Padėjome šiai kompanijai gauti tinkamą finansinę ir techninę paramą, atvėrusią Kinijos rinką kompanijos kuriamoms IT sistemoms. Dirbdami su šia kompanija pastebėjome, kiek įvairios praktinės paramos verslui galime suteikti dalyvaudami JOSEFIN iniciatyvoje.“

Padeda pamatuoti

paramos verslui mastą

JOSEFIN teikia specialias vadovavimo konsultacijas mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms, kad jos galėtų tinkamai planuoti tarptautinį bendradarbiavimą ir teikti paraišką finansavimui. Antruoju etapu JOSEFIN užtikrina, kad finansinė parama būtų kuo greičiau prieinama per jos tarptautinį garantijų fondą, kuris naudoja Europos tarpinių paskolų lengvatomis. Toks patikimas rizikos pasidalijimo modelis labai sumažina kompanijoms ir bankams tenkančią riziką. Kompanijos bet kada gali pasinaudoti specialistų patarimais, kaip galima suklestėti būtent šiame regione ir užsitikrinti tolesnę sėkmę dalyvaujant tarptautiniuose projektuose.

Finansinis mažų ir vidutinio dydžio įmonių skatinimas

JOSEFIN tenkina mažų ir vidutinio dydžio įmonių poreikius, nes ši verslo grandis yra gana lanksti ir novatoriška, kai kalbama apie verslo galimybių išnaudojimą. Gavusios papildomos paramos, jos galės plėstis už vietinės rinkos ribų ir įgyvendinti savo idėjas tarptautiniu lygiu, bendradarbiaudamos su kitomis įmonėmis bei užtikrindamos sėkmę viso regiono verslui.

Labiau prieinamas regionas

Kai kurioms įmonėms rūpi, kaip padaryti regioną prieinamesnį už Baltijos regiono ribų esantiems verslininkams ir skatinti juos keliauti bei plėsti savo verslą kuo toliau. Regiono atsivėrimas suteiks verslui tiesioginės naudos, o socialinė integracija padės pasiekti ilgalaikę naudą.

COHIBA PLĖTOJA PAVOJINGŲJŲ MEDŽIAGŲ BALTIJOS JŪROJE SRAUTŲ IDENTIFIKACIJOS IR KONTROLĖS METODUS

Šviesą skleidžiančios bakterijos naudojamos laboratorijose vandens užterštumui matuoti. Kai vanduo, į kurį paleidžiamos šios bakterijos, labai nuodingas, jos greitai užgęsta. Taip nesunkiai galima nustatyti, kokie cheminiai junginiai patenka į jūrą, iš kur ir kiek jų išleidžiama. Ši priemonė labai naudinga siekiant apsaugoti Baltijos jūrą, jūros vandenyje gyvenančias rūšis ir tą vandenį geriančius žmones.

Tai ir yra pagrindinis COHIBA tikslas. „Panorama“ nuvyko į Helsinkį ir kalbėjo su projekto autoriais, mokslininkais ir vadovais apie COHIBA veiksmus, kuriais Baltijos jūros regione kontroliuojamos pavojingosios medžiagos.

Nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2021 m. sausio COHIBA, pavojingąsias medžiagas Baltijos jūros regione kontroliuojanti institucija, gaus:

- 3,8 milijono € iš Baltijos jūros regiono programos fondų
  - 1,1 milijono € iš dalyvaujančių valstybių
- Iš viso – 4,9 milijono €**

Ar turite lietaipalį? Jūs tikriausiai turite namie ugniai atsparių baldų. Cheminės medžiagos palengvina buitį ir, žinoma, padeda išsaugoti gyvybę, tačiau jų vaidmuo mūsų gyvenime nėra toks paprastas. Apsišvalykite aplink. Nesugaišite daug laiko ir pastebėsite dažus, valymo priemones, vaistus, įvairiausias priemones, nuo dezodorantų iki trašų, dėl kurių ant savo stalo turime duonos – visam tam reikia sudėtingų cheminių medžiagų junginių. Nemažai šių medžiagų nuplaunamos į kanalizaciją, kur vanduo kažkiek valomas, bet paprastai – ne.

COHIBA akylai prižiūri 11 medžiagų, pripažintų svarbiausiomis medžiagomis, kurias būtina kontroliuoti Baltijos jūroje. Matuojami iš vandens valymo įmonių ir sąvartynų išleidžiami ir nutekantys skysčiai. Jų tyrimai atliekami siekiant iširti, kokį poveikį trapijai Baltijos jūros ekosistemai turi šios medžiagos. Medžiagų būna įvairių: nuo neseniai išrastų junginių iki tų, kurias projekto vadovai ironiškai vadina „senaisiais draugais“ – gyvsidabrio ir kadmio. Būtent dėl ES regioninio finansavimo ši itin svarbi priežiūra vykdoma iki šiol.

COHIBA – žinios, kurios nulems pokyčius

Priežiūra skirta ne vien užfiksuoti ir įvertinti dabartinę situaciją, bet kartu padėti rengti naujus politinius sprendimus pajūrio šalims. Tikimasi, kad surinkti duomenys padės reformuoti cheminių medžiagų naudojimo pramonėje, nuotekų valymo ir žemės ūkio veiklos standartus. Gauta informacija bus naudojama nacionalinėms programoms ir sąrašams kurti, kad tie, kurie naudoja chemines medžiagas, būtų nuolat informuojami apie jų poveikį aplinkai, ir šiam poveikiui sustabdyti skirtas priemonės.

„Nei institucijos, nei visuomenė pakankamai nežino apie cheminių medžiagų kontrolę – būtina informaciją skleisti“, – sako projekto autorius Kaj Forsius.

Turime kelis modelius biogeninių medžiagų nuotėkiui nustatyti, bet reikia daug daugiau informacijos apie pavojingąsias medžiagas. „Turime sužinoti daugiau apie tai, kokios medžiagos, iš kur jos nuteka, ir kokį poveikį jos turi“, – aiškino ponas Forsius.

Vienas iš HELCOM Baltijos jūros veiksmų plano tikslų – gerokai sumažinti taršą ir normalizuoti ekologinę jūros būklę iki 2021 metų, todėl COHIBA išskėlė uždavinį įvertinti problemos mastus ir rasti veiksmingus bei ekonomiškus šių problemų sprendimo būdus.

Iš kur atsiranda pavojingosios medžiagos? Kur jos dingsta? Koks yra jų poveikis?

Prie projekto dirba 200 žmonių. Tarp jų yra mokslininkų, kurie regiono laboratorijose atlieka bandymus ir analizuoja kasmet COHIBA surenkamus 240 mėginių.

COHIBA – bendros politikos dalis

2009 m. pradėtas COHIBA projektas – tai tik viena iš priemonių, padėsiančių Baltijos jūrai ir ją juosiančiam regionui kovoti su susiklosčiusia situacija.

Integruota ES jūrų politika ir pagrindinis jos dėmesys bendrai politikai buvo sukurta 2008 m.

Šią politiką 2009 m. papildys ES strategija Baltijos jūros regionui, kuriai vadovaus Europos Komisijos regioninės politikos generalinis direktoratas, suprantantis, kad prioritetinės strategijos sritys yra glaudžiai tarpusavyje susijusios.

2007 m. buvo priimti REACH, Europos Komisijos cheminių medžiagų registracijos, reikalavimai. Tai taip pat bus svarbu mažinant pavojingųjų cheminių medžiagų aplinkoje kiekį.

Chemikai analizuoja atskirus junginius, junginių šeimas, taip ištiriamas kiekvienas mėginys. Pristatyti mėginius sunku, nes jie turi atsidurti laboratorijoje per 24 valandas, kad medžiagas galima būtų stabilizuoti. Jeigu junginių nepavyksta iširti greitai, jie pradeda skaidytis.

Tuomet kyla klausimas – kur atlikti tyrimus? Projekto darbuotojai tiria vandenį iš tų pagrindinių vandens tvarkymo įmonių, kurias nurodo dalyvaujančios šalys. Bet negalima būti visiškai tikram, kad šio junginio šaltinis yra būtent ta įmonė. Visai tikėtina, kad junginys, kuriam suteikiama pirmenybė, naudojamas visai kitur arba yra iš kitos vandens tvarkymo įmonės. Projekto biologė Tarja Nakari sako: „Biologiniai tyrimai yra labai svarbūs. Būna, kad cheminė vandens mėginio analizė nepadedą nustatyti į aplinką patekusios medžiagos. Taip pat vandens mėginyje galima nustatyti tai, ko aplinkoje net nėra, todėl biologiniai bandymai galutinai patvirtina rezultatus.“

COHIBA biologai mėginiuose ieško įvairiausių rodiklių: žuvų kepenų nuodų; šviečiančių bakterijų reakcijos; trąšų lygio įvairiose rūšyse – endokrininiai griovėjai, tarp kurių gali būti poveikį derlingumui turinčios medžiagos, yra atskira problema, kaip ir dioksinas, kurio lygis Baltijos jūros silkėje viršija ES saugumo normas. Medžiagų, kurias reikia iširti, tikrai netrūksta.

Galutinis tikslas – sudaryti kuo detalesnį vaizdą, į kurį įeitų visi medžiagų, kurios gali turėti poveikį Baltijos jūros ekologijai, šaltiniai ir naudojimo vietos. Uždaviniai yra tokie:

Įvertinti nuotekų į Baltijos jūros aplinką modelius ir būdus.

Nustatyti didžiausius šaltinius įvertinus turimą informaciją apie medžiagų naudojimą ir nuleidimą.

Rasti ryšį tarp medžiagų nuleidimo su nuotekomis ir jų poveikio jūros ekologijai.

Tarša nepaiso sienų

Kad COHIBA projektas pasisektų, šalys turi bendradarbiauti, nes su Baltijos jūros tarša vienai šaliai susidoroti neįmanoma. Bet ar yra politinės valios ir suvokimo, kad visa tai būtina? Ponas Forsius sako, kad valios yra, bet trūksta išteklių: „Įdiegti tokias sistemas, kaip sąrašai, yra gana brangu, o Baltijos šalių vyriausybės yra mažos, joms trūksta lėšų – tai nėra labai lengva.“ Tačiau regione yra šalių, kurioms geriau sekasi pasitelkti išteklius, nustatyti pavojingųjų medžiagų naudojimo atvejus ir juos kontroliuoti.

Susitikdamas su atskirų valstybių specialistais ir skaitydamas pranešimus konferencijoje, ponas Forsius pažymėjo, kad mažesnės Baltijos šalys labai laukia pagalbos. Bet kartu jis priduria, kad šios šalys jau apkrautos daugelio uždavinių, o dabartinė finansinė situacija – tai dar viena skylė ir taip menkuose ištekliuose. „Jiems vis labiau trūksta pinigų ir kartu iš jų reikalaujama atitikti kuo aukštesnius reikalavimus“, – sako jis.

Net jeigu visos Baltijos šalys pasistengtų ir sumažintų taršos apimtį, reikia imtis veiksmų, kurie apimtų platesnę geografinę teritoriją. „Jeigu Baltijos šalys elgsis nepriekaištingai, tai nepadės, jeigu nekelsime reikalavimų sritims, kurios yra toliau nuo jūros.“ 40 % oru pernešamų ir jūrą teršiančių pavojingųjų medžiagų ateina iš už Baltijos regiono esančių šalių, pavyzdžiui, iš Jungtinės Karalystės.

HELCOM – Konvencija dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos

1974 m. kelios Pabaltijo šalys pasirašė Helsinkio Konvenciją, kuri buvo atnaujinta 1992 m. pasirašius naują Konvenciją kaip atsaką į kintančius aplinkosaugos principus ir geopolitinės aplinkos naujoves.

Kaip nusprendė visos su tuo susijusios šalys, ši organizacija turi koordinuoti jūros regiono ekologiją saugoti skirtų elementų stebėjimą ir teikti mokslinį jų vertinimą. Kaip aplinkosaugos politiką formuojanti institucija, HELCOM numatė bendrus tikslus ir veiksmus.

Į konvencijos valdymo organą, Helsinkio komisiją (HELCOM), įeina Danija, Estija, Europos Bendrija, Suomija, Vokietija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Rusija ir Švedija.

Ką jau pavyko pasiekti?

HELCOM, likdamas ištikimas savo veiklai, suderino regiono stebėjimo programas. Tai leido konvenciją pasirašiusioms šalims plačiau matyti, kas vyksta visoje jūroje. Turint tokių duomenų, buvo imtasi priemonių, padedančių sumažinti biogeninių ir pavojingųjų medžiagų, nutekančių į jūrą, kiekį, bei tam tikru lygiu užkirsti kelią neigiamam laivybos poveikiui. HELCOM taip pat suteikia specialistams forumą, kuriame jie gali bendradarbiauti tokiose srityse, kaip nelaimių ir greito reagavimo į jas planavimas.

Įkūrus apsaugotų Baltijos jūros zonų tinklą, pagerėjo įvairių rūšių, pavyzdžiui, baltauodegių jūrinių erelių, kormoranų, Baltijos jūros laukinių lašišų ir ruonių, šiaurinėse jūros teritorijose gyvenimo sąlygos.

HELCOM projektas, kuriuo remiantis stebimi į jūrą išmetamų pavojingųjų medžiagų atvejai, prasidėjo 2008 m. Gaudami Šiaurės ministrų tarybos finansinę paramą, jo darbuotojai analizuoja žuvų ir jūros vandens mėginius, tuo padėdami COHIBA aptikti chemines medžiagas, kurios į aplinką patenka kartu su nuotekomis.

Jau visų šalių priimtas HELCOM veiksmų planas daro didelį indėlį į Baltijos jūros strategiją ir padeda įgyvendinti strategijos aplinkos apsaugos tikslus.

Šiame skyriuje „Panorama“ atsako į jūsų pastabas ir klausimus, susijusius su praktiniais projekto aspektais, ir visus kitus gautus klausimus. Rašykite: regio-panorama@ec.europa.eu

Visuomenės konsultacijos buvo naudingos pristatant Baltijos jūros strategiją. Štai ką sako vieni iš jūsų:

„Be tradicinės infrastruktūros, gyvybiškai svarbu kurti regiono informacinių ir komunikacinių technologijų infrastruktūrą. Norint sukurti bendrus standartus, pavyzdžiui, elektroninę identifikacijos sistemą, reikia suderintų priemonių. Manome, kad pasienio elektroninių paslaugų plėtotė užtikrintų šalių narių paslaugų sektoriaus atvirumą ir konkurencingumą ir taptų pagrindiniu postūmiu ekonominei ir socialinei Baltijos jūros regiono integracijai.“

Estijos miestų asociacija

„Būtina raginti vietinius ir regioninius projektus naudoti įvairiais finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui, „Jaspers“, „Jeremie“ ir „Jessica“ fondais, kad strategija taptų pavyzdžiu makroregiono plėtrai vykdyti. ES Komisijai bent pradžioje turėtų būti suteiktas pagrindinis vaidmuo, kad strategija įsibėgėtų ir būtų užtikrintas tinkamas jos finansavimas ir įgyvendinimas.“

Suomijos vietinių ir regioninių institucijų asociacija

„Mes taip pat pritariame tam, kad Baltijos jūros strategija yra orientuota į veiksmą, jos veiksmi yra aiškiai apibrėžti, numatyti norimi rezultatai, nustatyti už jos vykdymą atsakingi dalyviai bei sudarytas strategijos įgyvendinimo tvarkaraštis. Visa tai rodo, kad procesas orientuotas į konkrečius tikslus. Öresund komitetas atstovauja vietinėms ir regioninėms institucijoms bei gali padėti vykdant strategiją savo konkrečiais veiksmais.“

Öresund komitetas, Danija

„Šiaurinių retai apgyvendintų teritorijų (NSPA) tinklas palaiko ES strategiją Baltijos jūros regionui ir norėtų išskirti šiaurinių teritorijų vaidmenį didesniame Baltijos jūros regiono kontekste. Į šiuos regionus dažnai žiūrima kaip į nutolusias, netankiai apgyvendintas teritorijas, nors jos yra pagrindiniai mineralų ir gamtinių išteklių tiekėjai. Šie regionai gali plėtoti inovacijas ir stiprinti žinių bazę bei prisidėti prie Baltijos jūros regiono ekonominio augimo. Jie yra svarbus tiltas tarp ES ir Rusijos, siūlo savo patirtį bei pagrindinių iššūkių (demografinių problemų, klimato kaitos, globalizacijos ir kt.), su kuriais šiuo metu kovoja Baltijos jūros regionas ir Europa, sprendimo būdus.“

Kad Baltijos jūros regionas augtų darniai, negalima skirti dėmesį vien tik pagrindinei Baltijos jūros baseino sričiai. Būtent todėl NSPA tinklas pabrėžia labiausiai į šiaurę nutolusių Baltijos jūros regiono sričių vaidmenį strategijoje ir būtinybę įvertinti papildomas galimybes, kurias šie Šiaurės ES regionai gali pasiūlyti ne tik Baltijos jūros regionui, bet ir visai Europai. Darnus Baltijos jūros regionas neįmanomas be stiprios Šiaurės.

Šiaurinės retai apgyvendintos teritorijos

Ši grupė atstovauja keturioms labiausiai į šiaurę nutolusioms Švedijos apskritims (Norbotenui, Vasterbotenui, Jamtlandui, Vasternorlandui), septyniems labiausiai į šiaurę ir į rytus nutolusiems Suomijos regionams (Laplandijai, Oulu regionui, Centrinei Ostrobotnijai, Kainuu, Šiaurės Karelijai, Šiauriniam Savo ir Pietiniam Savo) bei Šiaurės Norvegijai (Finnmarkui, Tromsui ir Nordlandui).

Anot „Baltijos jūra 2020“ fondo, strategija Baltijos jūros regionui (toliau – strategija) siūlo unikalią galimybę gerokai sustiprinti HELCOM Baltijos jūros veiksmų plano (BSAP) iniciatyvas. Todėl pabrėžiame, kad labai svarbu, jog Baltijos jūros veiksmų planas (BSAO) taptų Strategijos Baltijos jūros regionui dalimi. Pagrindinis argumentas yra tas, kad strategija yra ES iniciatyva, kuria tikimasi sustiprinti vykdymo mechanizmus ir patobulinti valdymą. Iniciatyva ir veiksmai sulauks didelio politinio palaikymo tik tuomet, kai juos patvirtins Taryba.

Jeigu priemonės bus įgyvendinamos efektyviai, žala, o ypač eutrofikacijos ir besaikės žūklininkystės, pavojingųjų medžiagų ir grobikiškų rūšių keliami rūpesčiai, gali būti smarkiai apriboti ir sumažinti. Svarbiausia, kad strategija ne tik aiškiai numatytų veiksmus, bet ir įvardytų atsakingus valdžios organus bei institucijas, kurios turės stebėti ir užtikrinti tinkamą strategijos vykdymą. Tik tuomet galėsime siekti vieno pagrindinių Baltijos jūros veiksmų plano tikslų – „eutrofikacijos nepaveiktos Baltijos jūros“.

„Baltijos jūra 2020“ – tai fondas, sukurtas ieškoti aiškių ir efektyvių priemonių, galinčių pagerinti Baltijos jūros aplinką.

BENDRI VEIKSMAI BALTIJOS JŪROS REGIONO LABUI

Strategiją remia įvairios šalys ir organizacijos, pavyzdžiui, nevyriausybinėms, verslo ir darbuotojų grupėms atstovaujanti organizacijos ir viešosios įstaigos, kurios aktyviai domisi regiono plėtra. Strategija, skirta Baltijos jūros regionui, laikoma novatorišku darbo su sritimi, kuri turi savitų problemų ir kartu galimybių, metodu. Tai gali padėti suprasti, koks įgyvendinimo metodas tinka atskiram prioritetui, atsižvelgiant į tai, koku būdu konkreti prioritetinė sritis yra susijusi su kitomis, ir įsisauginti, kad visa tai bus greičiau pasiekta, jeigu prioritetai bus įgyvendinami regioniniu lygiu.

Jūros reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas

pagrindinį dėmesį skiria subalansuotai veiklai ES teritorinių vandenų zonose ir už jų. 2007 m. pradėta vykdyti integruota jūrų politika puikiai atitinka strategiją, skirtą Baltijos jūros regionui, nes jomis vienodai pripažįstama vieta, į kurią turėtų būti atsižvelgiama siūlant konkrečią politiką, svarba ir įtaka viena kitai. Svarbu suprasti, kad su tokiomis sritimis, kaip turizmas ar jūros išteklių energijos gamyba, negalima dirbti kaip su vienas nuo kito nepriklausomais, atskirais elementais, nes Baltijos jūroje aktyviai vyksta įvairi veikla: jūdus tarptautinis jūrų kelias, trapi ekosistema, energijos išteklių telkiniai ir teršalų poveikis – visa tai tik keletas glaudžiai tarpusavyje susijusių veiksnių.

Į didelę dalį regiono strategijoje paminėtų klausimų žiūrима būtent iš jūros perspektyvos, todėl galima visiškai užtikrintai teigti, kad už plataus strategijos sričių spektro slypi jūros ir žuvininkystės klausimai. Strategijoje atskirai nagrinėjamos penkios pagrindinės jūros ir žuvininkystės sritys.

Jūrų stebėjimas

Penkiolika procentų viso pasaulio krovinių gabenama Baltijos jūra, o 2015 m. Baltijos jūra gabenamų krovinių skaičius padaugės dvigubai. Tarp krovinių dažnai būna tokių pavojingųjų medžiagų, kaip nafta, todėl saugumo poreikiams būtina skirti daug daugiau dėmesio. Jūrų stebėjimas reikalingas žuvininkystei, pasienio ir muitų kontrolei bei nusikaltimų prevencijai vykdyti. Direktoratas pasiruošęs finansuoti bandomąjį projektą, teikiantį paramą pasienio bendradarbiavimui ir informacijos tarp jūrų priežiūros

sistemų apsekeitimui. Taip pat norima formaliai įvertinti Baltijos jūros regiono saugumą ir gauti aiškius duomenis apie saugumo lygį regione.

Jūrų erdvės planavimas

Tokia nedidelė sritis ir tiek daug poreikių: atrodo, lyg kiekvienas siekia pasinaudoti jūros teikiamais privalumais. Norėdami užtikrinti deramą aplinkos apsaugą ir apsaugoti jūroje gyvenančias rūšis bei gyvybę palaikančius ekologinius procesus ir paslaugas, o kartu nestabdyti ekonominio augimo, žmonės turi žinoti, kokioms sritims reikia apsaugos, kur reikėtų suteikti prioritetą vėjo jėgainėms, o kur – jūrų keliams ir t. t. Būtina susidaryti bendrą vaizdą, kad planuojant būtų aiškūs prioritetiniai dalykai.

Švari laivyba

Nors gabenimas jūra sudaro daugiau nei 90 proc. Europos prekybos apimties ir yra palyginti švarus būdas pristatyti prekes iš vieno taško į kitą, jeigu bus skaičiuojamas krovinio tonai tenkančių teršalų kiekis, plačiau pažvelgus į nuotekų ir pramoninių valiklių keliamą žalą aplinkai ir oro kokybei, akivaizdu, kad reikalingas švaresnis jūrų transportas. Būtent todėl švarios laivybos klausimas tapo apibendrinamuoju daugybės priemonių, įskaitant elektros energijos iš kranto naudojimą visuose pagrindiniuose Baltijos jūros uostuose, aspektu.

Tvarus žvejybos sektorius

Ne paslaptis, kad žuvies atsargos jūroje vis dar kelia susirūpinimą, bet kai kurios rūšys jau pradeda atsigausti. Siekiant kovoti su dabartinės žuvininkystės politikos nesėkmėmis, reikia raginti Baltijos šalis glaudžiau bendradarbiauti ir, reformuojant šią bendrą politiką, parodyti joms tinkamą kelią.

Jūrų pramonės grupės

Europos jūrų pramonė sėkmingai dirba ir turi geras plėtros šiame sektoriuje sąlygas. Sutelkus atskiras verslo grupes bendradarbiavimo pagrindu, visam verslui sektųsi augti dar geriau. Tai ypač svarbu Baltijos regionui, kuriame mažos rinkos ir įvairių veiklos rūšių mišinys sudaro didžiąją ekonomikos dalį. Šių grupių stiprinimas padės regiono ekonomikai ir turės teigiamas, netiesiogines įtakas visai ES.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) atstovauja tokioms interesų grupėms, kaip nevyriausybinės, verslo ir darbuotojų organizacijos, suteikdamas joms galimybę kreiptis į aukštesnias ES institucijas. Baltijos regiono

klestėjimas ateityje – svarbiausias jų tikslas šiame regione po aplinkosaugos, kuri toliau lieka aukščiausiu politikos prioritetu.

Būtina pašalinti regiono plėtrą stabdančias kliūtis – aplink jūrą išsidėsčiusios devynios šalys naudoja aštuonias skirtingas valiutas; privalomi darbo leidimai stabdo laisvą darbuotojų ir paslaugų judėjimą; regiono universitetai ir mokslinių tyrimų institutai daugiau pasiektų, jeigu glaudžiau bendradarbiautų vieni su kitais.

Iki 2009 m. paslaugų direktyva, kuria siekiama užtikrinti vienodas konkurencines sąlygas tarptautiniu lygiu veikiančiam verslui, turėtų būti taikoma visose ES valstybėse. Anot EESRK, detalus šios direktyvos įgyvendinimas suteiks regionui daugiau galimybių suklestėti. Komitetas pritaria strategijos tikslams pašalinti kuo daugiau kliūčių ir palaiko glaudesnio bendradarbiavimo tarp mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų idėją. Tačiau EESRK nerimaujama, kad strategija neturi jokio papildomo finansavimo. Nors Baltijos regiono prioritetiniams tikslams įgyvendinti skirti regioniniai fondai yra dideli, reikia proporcingo finansavimo ir iš regiono vyriausybių. Komitetas abejoja, ar labiausiai ES investicijų stokojančios valstybės galės užtikrinti savo finansavimą.

Vienas svarbiausių pavojų Baltijos jūrai yra eutrofikacija – žemės ūkio veiklos metu atsirandantis biogeninių medžiagų perteklius ir nevalomos nuotekos, kurioms patekus į vandenį, pradeda žydėti dumbliai, eikvojančios vandenyje esantį deguonį ir žudantys jūroje gyvenančias rūšis. Anot **Pasaulio gamtos fondo (WWF)**, padėti gali tik integruotas požiūris, kuris kartu apims ir jūros ekologijos, ir žmogaus veiklos jūroje klausimus. Eutrofikacijos klausimai adresuojami aplinkos apsaugos ministerijoms, o jų pagrindinis šaltinis – žemės ūkis. Tai tik vienas iš pavyzdžių, kaip turėtų bendradarbiauti ministerijos ir įvairių lygių valstybinės institucijos.

WWF palaiko strategijos, skirtos Baltijos jūros regionui, ir integruotos jūrų politikos siekį skatinti bendradarbiavimą tarp skirtingų sektorių. WWF nurodo daugybę sektorių, kurių veiklai reikalinga jūra: nuo povandeninių kabelių iki turizmo. Visi šie sektoriai yra kontroliuojami įvairaus lygio institucijų – nacionalinių, regioninių, ES ir pasaulinių. Deja, norinčiųjų plėtoti veiklą jūroje daugėjant, vis dar nėra nė vienos organizacijos, kuri galėtų kontroliuoti bendrą visų sričių politiką. Būtent todėl WWF pritaria strategijos požiūriui į Baltijos jūrą kaip į regioninį klausimą, kai į kiekvieną prioritetą turi būti žiūrima kitų tikslų atžvilgiu.

Tačiau ši grupė įspėja: sprendžiant su jūra susijusius klausimus, svarbu įsisąmoninti, kad negalima norėti gauti iš jūros daugiau, nei įmanoma paaimti išlaikant jos ekologinę pusiausvyrą. Anksčiau kiekvieno sektoriaus poveikis aplinkai buvo vertinamas

atskirai. WWF pažymi, kad tai neleidžia susidaryti bendro vaizdo: turi būti vertinamos visos veiklos rūšys ir nustatomas bendras jų poveikis aplinkai, kad būtų galima imtis veiksmų, kiekvieną atskirą sektorių padėsiančių įvertinti kaip visos veiklos jūroje dalį. Būtent šis supratimas padeda žengti svarbiausią, anot grupės, žingsnį – planuoti jūrų erdvę. Tai padės pamatyti, kaip naudojamosi jūros išteklių ir kaip tai turėtų būti daroma, neviršijant ekosistemos pajėgumo ir galimybių.

Europos Komisijos nuorodos:

ES strategija dėl Baltijos jūros regiono
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

Šiaurinės dimensijos politika
http://ec.europa.eu/external_relations/north_dim/index_en.htm

Europos kaimynystės ir partnerystės instrumentas (ENPI) pasienio bendradarbiavimui su Rusija
http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/index_en.htm

Jūros reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas
http://ec.europa.eu/dgs/ fisheries/index_lt.htm

Nuorodos į šiame numeryje minėtus projektus ir organizacijas:

HELCOM
<http://www.helcom.fi/>

JOSEFIN
<http://www.josefin-org.eu/>

COHIBA
http://meeting.helcom.fi/c/document_library/get_file?folderId=89317&name=DLFE-33722.pdf
http://www.helcom.fi/projects/on_going/en_GB/cohiba/

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
<http://eesc.europa.eu/>

Pasaulio gamtos fondas
<http://www.wwf.org/>

„Musikpark“ Manheime
<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

„NanoHealth“ Swansea universiteto centras
<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

„Teritorinė sanglauda po padidinamuoju stiklu“ darbo autorius: Prof. Andreas Faludi (Europos Komisija – Regioninė politika – „Inforegio“)
http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Kitos naudingos nuorodos:

Veikėjai Baltijos jūros regione
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/pdf/websites.pdf

Vartai į Baltiją
<http://www.balticsea.net/>

Baltijos jūros aplinkosaugos atlasas (interaktyvus)
<http://maps.grida.no/baltic/>

Baltijos jūros šalių taryba
<http://www.cbss.st/>

Nuoroda į pagrindinius kito leidinio numerio tinklalapius:

Klimato kaita
http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/environment/index_lt.htm

TERITORINĖ SANGLAUDA – IŠ KUR ATSIKURIA ŠI SĄVOKA

„Panorama“ domisi įvairiais klausimais apie regioninę politiką. Šiame numeryje bendrais bruožais aptarsime naują **Andreas Faludi, Delft universiteto teritorijų politikos sistemų Europoje dėstytojo, darbą apie teritorinės sanglaudos istoriją.**

Teritorinė sanglauda – tikslas, kurio būtina siekti

Net prieš Antrąjį pasaulinį karą šiaurės Vakarų Europos teritorijų planuotojai įkvėpdavo JAV miesto parkų sistemų, miestų-sodų ir JK žaliųjų zonų idėjas. Po karo nuniokotų regionų planavimą pradėta vykdyti pagal atskiro regiono specifiką. Planuotojai norėjo įnešti savo indėlį kurdami naujus miestų plėtros modelius.

Pačioje pradžioje vyravo dvi pagrindinės Europos teritorijų planavimo ir teritorinės sanglaudos politikos kryptys: subalansuota plėtra ir tinkamas teritorinis valdymas – sanglauda ir darna. Tokia politika pasirinkta pamačius, kaip galima pakeisti ekonominę geografią vien pakėlus muitinių uždangas.

Tuometinės Europos ekonominės bendrijos šalyje, pasirašydamos Romos sutartį, apsiribojo noru „sustiprinti savo ekonomikų vienybę ir užtikrinti jų darnų augimą šalinant skirtumus tarp regionų ir skatinant mažiau išsivysčiusių regionų plėtrą“.

Tikslas pasikeitė, kai prie Sutarties prisijungė JK, Danija ir Airija. JK nebūtų galėjusi gauti naudos iš bendrosios žemės ūkio politikos, kuri būtų proporcinga šalies indėliui, bet jos pramonė išgyveno nuosmukį, todėl buvo pasiūlyta minimalistinė regioninė politika, teiksianti subsidijas valstybių biudžetams.

Galimi teritorinės sanglaudos apibrėžimai

Teritorinė sanglauda – tai situacija, kurioje skirtumų mažinimo, konkurencingumo didinimo ir darnos skatinimo politika įgyja pranašumą suformavus tarpusavyje aiškiai susijusius paketus, atsižvelgiant vietą, į kurią yra nukreipti, tos vietos galimybes ir apribojimus tiek dabar, tiek ateityje.

Teritorinės sanglaudos politika – tai tinkamą teritorinį valdymą skatinančios priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tokią sanglaudą. Europos teritorinės sanglaudos politika – tai būtent tokios priemonės, kurių imasi ES institucijos.

Pradiniai tikslai kaip atspirties taškas

1949 m. įsteigta Europos Taryba. Atsižvelgdama į pernelyg didelį gyventojų susitelkimą vienoje vietoje ir skirtumus tarp regionų, ji priėmė rezoliuciją, kuri Europos institucijoms numatė uždavinį pasiekti „darnią geografinę plėtrą“. 1968 m. darbo grupė išleido darbą „Regioninis planavimas, Europos problema“.

Apsibrėžusi tikslų ir temų sritį, Bendrija pradėjo rimtai kurti teritorijų planavimo bei teritorinės sanglaudos programą ir susidūrė su pagrindiniu klausimu: „Kaip visa tai atitinka kitas Bendrijos politikas?“ Šis klausimas kursto debatus iki šiol.

Teritorinės sanglaudos svarba ES

Dabartinėje Europos Sąjungoje teritorinės sanglaudos idėja remia Europos Parlamentas, Regionų komitetas ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. Šios institucijos nenustoja reikšti susirūpinimo dėl pernelyg subalansuotos ir darnios plėtros ir kartoja, kad reikia tinkamai atsižvelgti į regioninius ir vietinius skirtumus bei ekonomines galimybes. Politikos įgyvendinimas gali būti daug efektyvesnis perėjus prie bendradarbiavimo principo, todėl jos pritaria teritorinės sanglaudos kaip visų ES politikų galutinio tikslo idėjai. Ši idėja yra kertinis Europos Parlamento sanglaudos politikos aspektas.

„Teritorinė sanglauda po didinamoju stiklu“ darbo autorius: Profesoriaus Andreas Faludi, Europos Komisija – Regioninė politika – „Inforegio“ http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Naujasis už regioninę politiką atsakingas Komisijos narys

Į Europos Parlamentą išrinktai p. Danutai Hubner atsistatydinus iš Europos regioninės politikos komisarės pareigų, šias pareigas perėmė ir užima ponas Pawelas Sameckis. Daugiau apie pono Sameckio, kuris šiuo metu yra Lenkijos valstybinio banko valdybos narys, paskyrimą į naujas pareigas skaitykite kitame „Panoramos“ numeryje.

Naujausia informacija iš...

Kiekviename numeryje „Panorama“ aiškinasi, kaip plėtojami du projektai juos valdančių asmenų požiūriu. Žiūrime į ERDF finansuojamų projektų privalumus ir trūkumus: identifikuojame problemas ir dalijamės sprendimais.

1

PROJEKTAS

„MUSIKPARK MANNHEIM“ VIDUJE

„Musikpark“, Manheimas – tai projektas, suteikiantis pradedančioms smulkiosioms ir vidutinėms muzikos sektoriaus įmonėms pirmąjį postūmį kopti aukštyn. „Musikpark“ 4300 kvadratinė metrų erdvėje yra vietos choreografijos ir pasirodymų patalpoms, dirbtuvėms, kelioms garso studijoms, televizijos studijai ir stilingam susirinkimų kambariui visiems pirmiesiems svarbiems komisiniams suderėti.

Faktai ir skaičiai

Remiantis II tikslu, į „Musikpark“ bus investuota šiek tiek daugiau nei 5 milijonai eurų. Finansavimas pradėtas 2004 m. ir truks 15 metų.

Atkirtis ekonomikos krizei

Ekonomikos krizei pakirtus nemažai ekonomikų, „Musikpark“ ne tik nenuskendo, bet tęsia savo veiklą dar sėkmingiau. Pirmą kartą per savo istoriją parkui tenka sudarinėti mažų ir vidutinio dydžio įmonių, laukiančių galimybės išsinuomoti parko patalpas, sąrašus. „Esame maloniai nustebę“, – sako nuolatinis „Panoramos“ pašnekovas, generalinis direktorius Christianas Sommeris. „Džiugina tai, kad ateinančių į mūsų parką yra daugiau nei išeinančių.“

Šiltnamis jaunoms mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms

Parkas teikia paslaugas mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms bei grupuoja jas efektyvesnei rinkodarai vykdyti, todėl nenuostabu, kad eilės žmonių laukia progos prisijungti prie šio sėkmingo projekto.

Šių metų pradžioje dvi mažo ir vidutinio dydžio įmonės gavo pasiūlymą pasinaudoti „pradžios paketu“, į kurį įeina galimybė lengvatinėmis sąlygomis naudotis telefono linijomis, įrengti interneto ryšį ir nuomotis patalpas, taip pat nemokamos rinkodaros ir finansinės konsultacijos. Jos nuolat stiprėja. Vienas vyras šiuo metu išvykęs į grupės, kuriai vadovauja, muzikinį turą ir, atrodo, jiems gana gerai sekasi. Kitai įmonei vadovauja jauna moteris, sukūrusi kūrybiškų paslaugų interneto svetainę, greitai turinčią pradėti veikti. „Ji turėjo rūpesčių su senuoju interneto ryšio paslaugų teikėju, bet mes radome naują, ir šiuo metu viskas klostosi neblogai“, – aiškina Sommeris.

Šiais metais „Musikpark“ patalpų nuomininkams sekasi vis geriau. Sommeriui ir jo komandai pavyko rasti verslo rėmėją, kuris įnešė šiek tiek investicinio kapitalo – tai lūžio taškas, kai jauna maža ar vidutinio dydžio įmonė gali pasiekti viską arba nieko. „Gali atrodyti, kad 20 000 eurų nesunku rasti, bet tai tikrai

dideli pinigai jaunai kompanijai“, – teigia Sommeris. Tačiau pagrindinis parko tikslas – užmegzti abiem pusėms naudingus ryšius. Taip jauna įmonė ne tik išsilaiko, bet ir gauna pagalbos iš patyrusio partnerio.

„Musikpark“ ir toliau sėkmingai bendradarbiauja su „PopAkademie“ rengiamomis studijų programomis laipsniui gauti. Penki programos absolventai „Musikpark“ teritorijoje įkūrė parduotuvę, kiti keturi absolventai atėjo iš Manheimo muzikos konservatorijos.

Mokymasis efektyviausiai pasinaudoti siūlomomis paslaugomis

Nors projekto veikla iš esmės tęsiasi labai sėkmingai, nėra rožių be spyglių. Vienas įdomus, bet nerimą keliantis veiksnys yra parko paslaugų vartotojų polinkis subjektyviai vertinti gaunamas paslaugas. Turėdamas didelę muzikanto ir atlikėjų vadybininko patirtį, Sommeris vis dėlto nerimauja, kad parkui sekasi ne taip gerai, kaip norėtųsi.

„Pavyzdžiui, mažos ir vidutinio dydžio įmonės skundžiasi, kad negauna pakankamos pagalbos ieškomas investuotojų“, – aiškina Sommeris. „Tuomet išsitraukiu jų aplanką ir parodau, kada teikėme joms konsultaciją šiuo klausimu.“ Kažkodėl mažos ir vidutinio dydžio įmonės nesugeba 100 procentų išnaudoti tai, kas joms siūloma. Joms atrodo, kad kažko vis dar trūksta.

„Šis reiškinys savaime yra labai įdomus“, – sako Sommeris, konsultavęsis su dviem ekonominės psichologijos profesoriais, kurie nori ištirti tokio nepasitenkinimo priežastis.

Manheimo „PopAkademie Baden-Württemberg“ akademija suteikia savo studentams galimybę įgyti popmuzikos bakalauro laipsnį. Studentai gali rinktis vieną iš dviejų krypčių: instrumentų „konservatorinį“ kursą, kurio paprastai nėra tradicinėse muzikos mokyklose, arba vadybos kryptį. Iš akademijos auditorijų tiesiai į „Musikpark“ atėję jauni absolventai patenka į palankias sąlygas, kuriomis gali pradėti profesinę veiklą. „Panorama“ pažvelgs į „PopAkademie“ kitame numeryje.

Didesni nei „Musikpark“

Nelengva bandyti įtikinti klientams, bet Sommeris džiaugiasi bent jau atpildu, kuris taip pat yra didelė, bet kartu teigiama problema. „Kai kurios kompanijos išauga pernelyg didelės. Jos plečiasi ir turi ieškoti daugiau erdvės.“

Nors aplink „Musikpark“ teritoriją yra daug nenaudojamos žemės, ji priklauso miestui, kurio valdžia nėra suinteresuota būtent taip naudoti turimą plotą. „Pagrindinis antrojo šių metų pusmečio tikslas – rasti politinės valios įrengti teritoriją, kurioje galėtų dirbti iš parko išaugusios įmonės“, – sako Sommeris.

Subūręs universiteto ir privataus sektoriaus pasaulius bei Nacionalinę sveikatos tarnybą CNH dirba, kad pritaikytų nanotechnologijas ligoms aptikti ir tinkamam gydymui identifikuoti.

Faktai ir skaičiai

Šiek tiek daugiau nei 21 milijonas € bus investuota į „NanoHealth“ centrą pagal konvergencijos tikslą. Finansavimas pradėtas 2009 m. ir truks 5 metus.

CNH – daugiau naujų darbo vietų vietiniams gyventojams

Birželio 9 d. vykusiame oficialiame CNH veiklos atidarymo renginyje buvo padarytas svarbus žingsnis paskelbus apie projekto bendradarbiavimą su vietinėmis mažomis ir vidutinio dydžio įmonėmis. „Siekiamo, kad mažos ir vidutinio dydžio įmonės domėtųsi nuo mokslinių tyrimų įstaigų atskilusiomis kompanijomis“, – aiškino nuolatinis „Panoramos“ pašnekovas, vykdomojo komiteto narys dr. Tim Claypole.

Į renginį atėjo trisdešimt kompanijų, kad paklaustyti pagrindinio pranešėjo – profesoriaus Mauro Ferrari, tarptautiniu lygiu pripažinto biomedicinos nanotechnologijų kūrimo, tobulinimo ir taikymo srities specialisto.

CNH ne tik siekia medicinos ir mokslo pažangos, bet taip pat padeda vietinei ekonomikai kurdamas taip reikalingas darbo vietas. Per ateinančius penkerius metus Swansea įlankoje tikimasi sukurti iki 450 darbo vietų. Modernios patalpos, kuriose dirbs gydytojai, biologai mokslininkai, inžinieriai ir gamybininkai, įsikurs Swansea universiteto teritorijoje.

„NanoHealth“ centras planuoja paremti apie 400 kompanijų, iš kurių daugiau nei 300 bus regiono ekonomikos augimą skatinančios Velso mažos ir vidutinio dydžio įmonės.

Swansea – nanorevoliucijos centras

Ferrari, kuris savo komercine patirtimi nanotechnologijų ir nanosveikatos srityse sužavėjo į atidarymo renginį susirinkusią auditoriją, teigiamai įvertino centro darbą.

Savo kalboje jis ragino šios srities atstovus neapsiriboti pasiektu ir ieškoti šių technologijų praktinio taikymo galimybių, kaip šiuo metu daro NASA, rengdama būsimą dvejų metų kelionę į Marsą. Astronautai turės naudotis nanosveikatos mokslo atradimais, kurie padės anksti aptikti ligas, užkirsti joms kelią ir patiems jas gydyti.

„Tik neseniai nanotechnologijos iš mokslinės fantastikos perėjo į mokslo lygį, o mes jau turime įrankius, kuriais galime tobulinti ir keisti medicinos mokslą į gerąją pusę“, – sakė Ferrari.

Pacientai ir patentai

Centras nesuklydo pagrindiniu renginio svečiu pasirinkdamas Ferrari, kuris turi 30 JAV ir tarptautinių patentų, nes vienas pagrindinių centro tikslų po žinių yra siekis praktiškai pritaikyti inovacinius tyrimus versle.

Ferrari įkūrė kelias kompanijas ir yra mokslinis „NanoMedical Systems“ (NMS) Teksaso Austino mieste ir „Leonardo Biosystems“ steigėjas. Būtent apie šią patirtį jis ir pasakojo auditorijai, kad klausytojai dar labiau norėtų skirti naujus atradimus verslui.

Savo kalbą jis baigė primindamas, kad vien tik nanotechnologijų neužtenka – reikia ir „įrankių, kuriuos būtina integruoti į kitas disciplinas bei kurti bendradarbiaujant tiek su verslu, tiek su pacientais“.

Kiti aspektai

Nors ir patenkintas atidarymu, Claypole pasakoja, kad projektas susiduria su tyla, kai prireikia valstybės paramos: „Mes nuolat kovojame su finansavimo problemomis.“ Nuolatinės finansavimo problemos trukdo centrui įsigyti reikiamos įrangos.

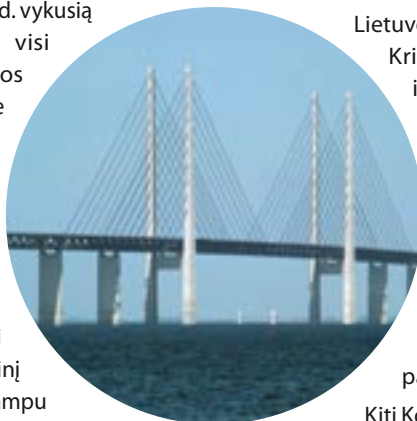
Tikimasi, kad visi nesklandumai bus užglaistyti rudenį įdarbinus žmones į naujas darbo vietas.

TINKLŲ KŪRIMO KONFERENCIJA VISBYJE, ŠVEDIJOJE. 2009 M. BIRŽELIO 11–12 D.

Naujasis bendradarbiavimo Europoje įvaizdis

ES prisiėmė naują vaidmenį Baltijos jūros regione prižiūrėdama bendradarbiavimo tarp daugelio valstybių projektus. Į Švedijos Gotlando salos Visbio mieste birželio 11–12 d. vykusią tinklų kūrimo konferenciją susirinko visi pagrindiniai dalyviai – nuo aplinkosaugos organizacijų iki finansų institucijų. Renginyje buvo galima detaliau sužinoti apie pirmuosius Baltijos jūros strategijos projektus, susipažinti su žmonėmis, kurie dirba su šiais projektais, ir sužinoti apie regionui numatytus ambicingus tikslus. Šiam regionui parengta ES strategija remiasi daugiau žmonėmis ir idėjomis nei finansavimu. ES institucijos vaidina strateginį vaidmenį žvelgdamos į regioną platesniu kampu ir paskirdamos projektų vadovais įvairių sričių ir šalių specialistus. Tai pirma makroregioninė strategija, kai struktūrinių ir sanglaudos fondų finansuojamos iniciatyvos įgyvendinamos bendrai, kad turėtų kuo didesnę poveikį visoms valstybėms narėms, ir ne tik.

Nuo gero prie neįprasto

Šis regionas turtingas gamtinių išteklių, įvairių galimybių verslui ir naujoms idėjomis atvirų žmonių. Daugumą Baltijos jūrą juosiančių šalių jungia nemažai žymių istorinių įvykių, todėl jos visos nori bendros šviesios ateities. Tuo pat metu valstybių sienos ir vis nauji iššūkiai gamtai kelia nemažai praktinių rūpesčių. Kas tokiu atveju padės sėkmingai įgyvendinti ES strategiją?

Projektai skirstomi į grupes pagal keturis pagrindinius aplinkos gerinimo, klestėjimo, didesnio atvirumo ir aukštesnių saugumo standartų tikslus. Maždaug 80 svarbiausių projektų jau yra vykdomi ir atitinka detalius verslo planus bei gauna didelę paramą iš šiose srityse besispecializuojančių vadovujančiųjų institucijų. Apie visa tai buvo galima detaliau sužinoti Visbio konferencijoje, kur taip pat buvo pristatyti konkretūs strategijos dalyviai. Nors tai dar tik pradžia, buvo aišku, kad strategija skatina naują atvirumo tarp šalių lygį ir partnerystės jausmą, kuris padėtų pasiekti daugiau naudos visam regionui.

ES pranešėjai bando praktiškai pritaikyti politiką

Pagrindiniai pranešėjai iš Regioninės politikos generalinio direktorato parodė, kaip, remiantis ES patirtimi ir veiksmingu vadovavimu, galima suvienyti viso regiono verslo bendruomenę ir glaudžiai bendradarbiaujant padėti regionui suklestėti. GD regioninės politikos generalinis direktorius Dirkas Ahneris priminė delegatams, kad ši strategija turi perkelti ES sanglaudos politiką į naują lygmenį, sukurdama veiksmingą sinergiją tarp

jau vykdomų ir struktūrinių bei sanglaudos fondų finansuojamų projektų. Toliau dirbdami su savo verslo projektais, jie gali būti tikri, kad yra įtraukti į platesnį kontekstą, kuriame finansavimas padeda suteikti kuo daugiau naudos ir galimybių vietiniams gyventojams.

Lietuvos Respublikos finansų viceministras Rolandas Kriščiūnas papasakojo apie vadovujančiųjų institucijų patirtį konsultuojant dėl efektyvaus planavimo, finansų ir projektų valdymo. Šios institucijos prižiūri, kad nebūtų nukrypstama nuo pagrindinio tikslo, padeda projekto partneriams užmegzti ir palaikyti tvirtus tarpusavio ryšius. Tokia patirtis leidžia pasirinkti geriausių naujų įmonių finansavimo modelį ir toliau konsultuoti dėl veiksmingų verslo operacijų vykdymo ir įstatymų pakeitimų.

Kiti Komisijos pranešėjai kalbėjo apie jau vykdomus projektus – nuo jūrų priežiūros iki našesnio kuro kūrimo. Konferencijoje buvo pristatyti ne tik strategijos projektai – joje taip pat dalyvavo kai kurių kitų projektų atstovai. Dalyviai turėjo galimybę pabendrauti tiesiogiai – tai dažniausia būna viena produktyviausių konferencijos dalių. Taip pat buvo pasakojama, kaip ES dalyvavimas regioninėse programose padeda skirtingoms tautybėms dirbti išvien ir vykdyti savo projektus vis aukštesniu lygiu.

Darbo grupės kaip galimybė pademonstruoti šiuolaikinio bendradarbiavimo privalumus

Nuo pagrindinių strategijos principų delegatai perėjo prie jau įgyvendintų veiksmų aptarimo. Antrąją konferencijos dieną visas dėmesys buvo skiriamas projektų vadovams, kurie keturiose darbo grupėse pasakojo apie savo komandų pasiekimus. Pavyzdžiui, Lenkijos technologijos universitete ekspertai iš Vokietijos dalijasi savo patirtimi ir pradeda rengti projektus bei vykdyti regioninį planavimą. Investicijoms į Lietuvos kelių tinklą vadovauja Latvijos Respublikos finansų ministerija. Švedijos aplinkosaugos technologijos naudojamos Lietuvos atliekų tvarkybai tobulinti, o Švedijos našaus kuro atradimai yra bendradarbiavimo su Suomija rezultatas.

ES – patarėjas, ne valdovas

Daugybė tarptautinių partnerių ir kompetentingų specialistų dirba išvien regiono labui. Šis faktas įrodo, kad tai yra strategija, ne programa. ES institucijos tiesiogiai nekontroliuoja nei biudžeto, nei teisinių normų, bet yra naujų aljansų, net tarp labiausiai netikėtų partnerių, katalizatorius. Verslas, universitetai, organizacijos ir viešosios institucijos – visi jau prisideda savo patirtimi, o ES gali vaidinti tik patarėjo vaidmenį, kuris užtikrintų, kad už kiekvieną iš žmonių surinktą eurą būtų gauta kuo daugiau naudos.

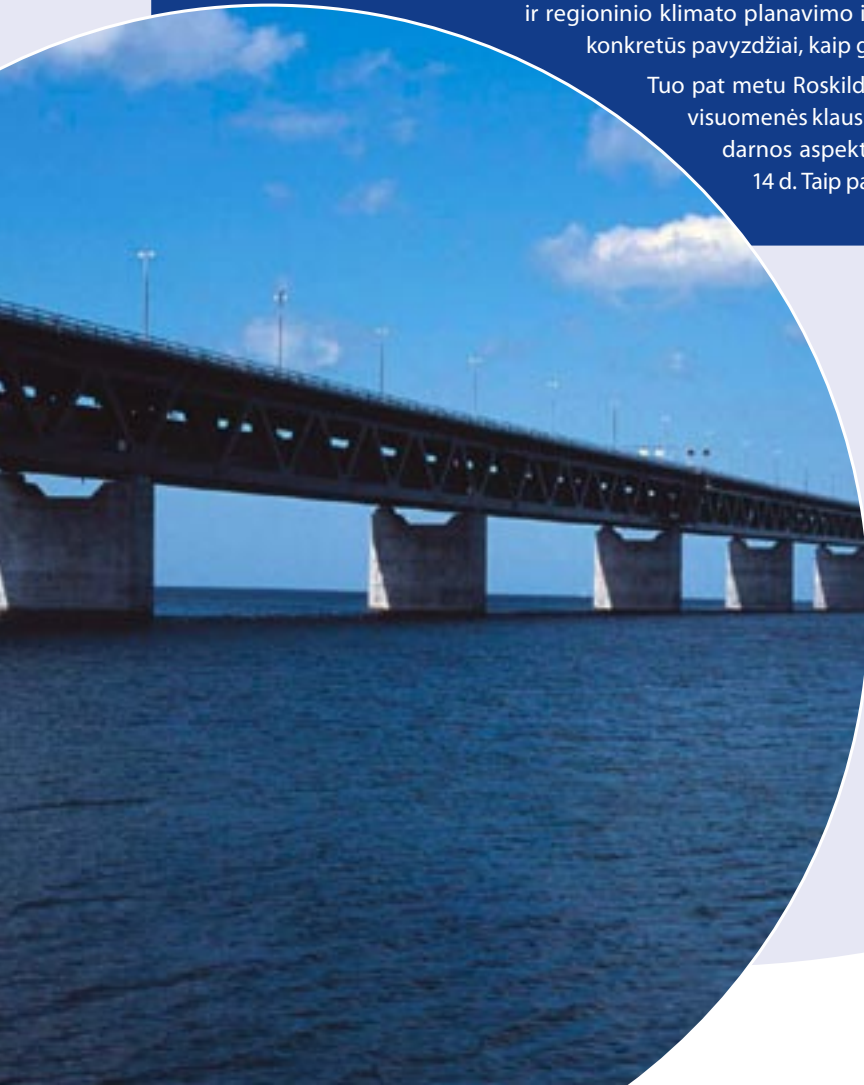
Šis naujas požiūris į bendradarbiavimą tarp šalių narių ir Rusijos turi stiprėti ir darytis vis efektyvesnis po kiekvieno projekto. Visbio konferencija buvo pažymėta strategijos Baltijos jūrai vykdymo pradžia, buvo įvardyti pagrindiniai jos veikėjai bei nustatytas ateities darbų mastas.

Baltijos jūros šalių subregioninio bendradarbiavimo (BSSSC) 17-oji kasmetinė konferencija

BSSSC – tai politinis tinklas, apimantis 10 Baltijos pajūrio šalių regionines institucijas būtent tada, kai šios srities regionai gali tiesiogiai paveikti valstybiniu ir ES lygiu daromus politinius sprendimus. Pagrindinis tinklo vaidmuo – tai parama Lisabonos strategijai augimo ir darbo vietų klausimais glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis Baltijos šalių organizacijomis, pavyzdžiui, Baltijos miestų sąjunga, Baltijos plėtros forumu ir Baltijos prekybos asociacijos rūmais.

17-oji kasmetinė tinklo konferencija įvyks spalio 13–15 d. Danijos Zealando regione. Joje bus aptariami du esminiai klausimai, su kuriais šiuo metu tenka susidurti Baltijos šalims – ES strategija regionui ir klimato kaita. Klimato kaitos poveikis jau juntamas Baltijos regione, o BSSSC nariai regionai nusiteikę kovoti su šiuo iššūkiu peržvelgdami ir pradėdami atsinaujinančiųjų energijos sistemų, energiją taupančio visuomeninio transporto, klimatui nekenksmingų inovacijų ir regioninio klimato planavimo iniciatyvas. 2009 metų konferencijoje bus pristatyti konkretūs pavyzdžiai, kaip galima augti nekenkiant klimatui.

Tuo pat metu Roskildėje, Danijoje, vyks jaunimui skirtas renginys darnios visuomenės klausimais. Penkiasdešimt jaunuolių susirinks aptarti įvairių darnos aspektų ir prisijungs prie pagrindinės konferencijos spalio 14 d. Taip pat numatyta diskusija tarp trijų jaunuolių ir trijų politikų.

ANKSTESNIS NUMERIS

Ankstesniame „Panoramos“ numeryje buvo kalbama apie kūrybiškumo ir inovacijų metus, kokiais buvo paskelbti 2009 metai. Tarp metų iššūkių yra tokie klausimai: kaip išmatuoti kūrybiškumą ir jo įtaką visuomenei; kaip skatinti inovacijas platesne šio žodžio prasme – už laboratorijų sienų, galvojant apie tai, kaip kūrybiškas mąstymas galėtų padėti kurti inovacijas. Visos ES šalys imasi kūrybiško mąstymo tuo palaikydamos šių metų idėją ir jos tikslus: inovacijų pamokos Vengrijos moksleiviams; paveldo ir aplinkos apsaugos skatinimas plėtojant atvirų sodų idėją Lenkijoje; struktūrinių fondų finansuojamas ispanų ir prancūzų jungtinis seminaras apie inovacijas, ir tai dar ne viskas. Pagrindinis dėmesys bus skiriamas inovacijoms ir per kasmetinę Europos regionų ir miestų savaitę (2009 m. spalio 5–9 d.): „Inovacijos Europos regionuose ir miestuose“ – tai viena pagrindinių šių metų atvirų dienų temų: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/themes.cfm?sub=1&nmenu=2000

KITAS NUMERIS

Kitame „Panoramos“ numeryje bus kalbama apie klimato kaitą – vieną didžiausių šių laikų iššūkių, su kuriuo teko susidurti žmogui. 2008 m. gruodį ES priėmė integruotą energijos ir klimato kaitos politiką, kuri, be kita ko, numato ambicingus tikslus 2020 metams. Šia politika norima nukreipti Europą teisinga linkme – tvarios ateities ir ekonomikos link, kurioje bus mažiau anglies ir daugiau našios energijos; 20 % bus sumažintas šiltnamio efektą sukeliančių išmetamų dujų kiekis (pasiekus tarptautinį susitarimą – 30 %); dėl didesnio energijos išteklių naudojimo našumo 20 % sumažės energijos sąnaudos, bus padidinta atsinaujinančiųjų energijos šaltinių dalis suvartojamoje energijoje iki 20 %. „Panorama“ iš arčiau pažvelgs, kaip ES sanglaudos politika padeda įvykdyti šiuos ambicingus tikslus. „Panorama“ apžvelgs, ką daro įvairūs ES regionai, kad sulėtintų klimato kaitos procesus, apsilankys Prancūzijos Réunion saloje, kurioje įrengtos saulės baterijos, ir supažindins su Austrijos Burgenlando planais tapti nepriklausomu nuo šalies energijos regionu.

DATOS	RENGINYS	VIETA
2009 m. rugpjūčio 31–rugsėjo 1 d.	18-oji Baltijos jūros parlamentinė konferencija http://www.baltasam.org/	Nyborgas (DK)
2009 m. rugsėjo 14–15 d.	Europos miestai ir pasaulio klimato kaita http://www.se2009.eu/en	Stokholmas (SE)
2009 m. rugsėjo 17–18 d.	Ministrų susitikimas dėl ES strategijos, skirtos Baltijos jūros regionui, kurį organizuoja ES pirmininkaujanti Švedija http://www.se2009.eu/	Stokholmas (SE)
2009 m. rugsėjo 24 d.	Teritorinis bendradarbiavimas ir teritorinė sanglauda http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Briuselis (BE)
2009 m. rugsėjo 29 d.	Kaip sanglaudos politika gali padėti kaimo plėtrai? http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Briuselis (BE)
2009 m. spalio 5–6 d.	11-as Baltijos plėtros forumo viršūnių susitikimas, rengiamas kartu su ES pirmininkaujanti Švedija http://www.bdforum.org/	Stokholmas (SE)
2009 m. spalio 5–8 d.	Atvirų durų dienos – Europos regionų ir miestų savaitė: Globalios permainos, Europos atsakas http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Briuselis (BE)
2009 m. spalio 13–15 d.	Kasmetinė Baltijos jūros šalių subregioninio bendradarbiavimo (BSSSC) konferencija http://www.bsssc.com/	Sylendas (DK)
2009 m. lapkričio 30 –gruodžio 1 d.	Nauji sanglaudos politikos vertinimo metodai: vertinimo metodų tobulinimas http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Varšuva (PL)
2009 m. gruodžio 10–11 d.	Sanglaudos politikos ir teritorinės plėtros konferencija: Pasinaudokite teritorijų teikiamomis galimybėmis! http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/12?tab=1	Kiruna (SE)
2010 m. kovo 3 d.	Penktoji tarpininkų konferencija dėl HELCOM Baltijos jūros veiksmų plano http://www.helcom.fi/	Helsinkis (FI)

Sužinokite apie pagrindinius regioninės politikos įvykius adresu:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

BŪKITE IŠGIRSTI

„Panorama“ kviečia teikti pastabų ir klausimų. Kito numerio tema – **klimate kaita**, vienas didžiausių šiandienos iššūkių. Kokių veiksmų ketina imtis ES pavojingųjų teršalų kiekiui apriboti? Kaip sanglaudos politika padeda sumažinti jų poveikį? Papasakokite, kaip jaučiami šių programų rezultatai jūsų regione.

„Panorama“ taip pat kviečia jus klausti apie praktinius projekto aspektus ir politiką. Atrinksime kai kurias jūsų pastabas ir klausimus bei pateiksime juos šios temos ekspertams naujojoje nesklaidumo šalinimo skiltyje.

Taigi, jei turite ką pasakyti, sakykite. Norėdami užduoti klausimus arba išsakyti savo požiūrį, rašykite:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-030-LT-C

ISSN 1725-8227

© Europos Bendrijos, 2009
Cituoiant būtina nurodyti šaltinį.

Išspausdinta Belgijoje

EUROPOS SAJUNGOS LEIDINIŲ BIURAS
L-2985 Luxembourg

Europos Komisija, Regioninės politikos generalinis direktoratas
Skyrius B.1 – Komunikacija, informacija ir ryšiai su trečiosiomis šalimis
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Briuselis
Faksas (32-2) 29-66003
El. paštas regio-info@ec.europa.eu
Interneto svetainė: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Leidinių biuras